

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЛІНГВІСТИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Кафедра історії України і туризму

**Кваліфікаційна робота бакалавра
на тему: «Екологічний туризм в Австралії»**

Допущено до захисту

« ___ » 2020 року

студентки групи Т016-16
факультету перекладознавства
освітньо-професійної програми
Туристичне обслуговування
за спеціальністю 242 Туризм
Швиряєвої Анастасії Вікторівни

*Завідувач кафедри
історії України і туризму
д.і.н., проф.Васильчук В. М.*

Науковий керівник:
к. геогр. н., доц. Кучерява Г. О.

_____
(підпис)

Національна шкала _____
Кількість балів _____
Оцінка ЄКТС _____

ЗМІСТ

	стор.
ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ ОСНОВИ ДОСЛІДЖЕННЯ ЕКОЛОГІЧНОГО ТУРИЗМУ.....	5
1.1. Сутність, завдання та функції екологічного туризму	5
1.2. Класифікація та види екологічного туризму.....	9
1.3. Особливості організації екологічного туризму.....	11
1.4. Методи дослідження.....	14
РОЗДІЛ 2. НАЦІОНАЛЬНІ ПАРКИ АВСТРАЛІЇ ЯК ОСНОВНІ ОБ'ЄКТИ ЕКОЛОГІЧНОГО ТУРИЗМУ.....	16
2.1. Особливості екологічного туризму в національних парках Австралії	16
2.2. Характеристика національних парків Північної території і Тасманії	21
2.3. Національні парки Нового Південного Уельсу та Квінсленда.....	32
РОЗДІЛ 3. СУЧАСНИЙ СТАН, ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ЕКОЛОГІЧНОГО ТУРИЗМУ В АВСТРАЛІЇ.....	39
3.1. Проблеми розвитку екологічного туризму та шляхи їх вирішення.....	39
3.2. Перспективи розвитку екологічного туризму в Австралії	51
ВИСНОВКИ.....	63
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	66
ДОДАТКИ.....	76

ВСТУП

Актуальність обраної теми обумовлена тим, що в світі відбувається стійке погіршення стану навколишнього середовища та зростає споживання природних ресурсів. Саме тому збільшується інтерес до вивчення екологічного туризму, який є одним із перспективних секторів туристичної галузі, що стрімко розвивається і набуває популярності у багатьох країнах.

Австралія – країна, що приваблює туристів своєю унікальною флорою та фауною. Екотуризм є одним з найбільш перспективних напрямів відпочинку в країні. Таким чином, важливо вивчити теоретичну сутність екологічного туризму та дослідити сучасний стан, проблеми та перспективи розвитку екологічного туризму в Австралії.

Постановка наукової проблеми. На сьогодні в літературі не існує єдиного визначення поняття «екотуризм», оскільки кожен автор формулює своє власне бачення екологічного туризму. Тому виникає необхідність проведення теоретичного аналізу наукових підходів до визначення терміну «екотуризм» та знаходження спільних і відмінних ознак між ними.

Дослідження та аналіз змісту поняття «екотуризм» зустрічаються в працях багатьох вітчизняних та зарубіжних вчених: В. І. Вишневецького [7], А. Б. Косолапова [13], Т. К. Сергєєвої [23], Н. В. Тихомирова [24], В. В. Храбовченко [26], І. М. Школи [29], Г. Себаллос-Ласкурейна [90] та інших.

Метою кваліфікаційної роботи є дослідження сучасного стану, проблем та перспектив розвитку екологічного туризму в Австралії.

Для досягнення поставленої мети необхідно вирішити наступні **завдання:**

- 1) розглянути теоретичні підходи до визначення сутності поняття «екотуризм»;
- 2) сформулювати основні завдання та функції екологічного туризму;
- 3) розглянути класифікацію та види екологічного туризму;
- 4) з'ясувати особливості організації екологічного туризму;
- 5) зазначити методи дослідження, що були використані у роботі;
- 6) надати загальну характеристику

Австралії та розглянути особливості екологічного туризму в національних парках країни; 7) охарактеризувати найбільш популярні національні парки Австралії в основних центрах екотуризму та розглянути види екологічного туризму в них; 8) проаналізувати сучасний стан, проблеми, шляхи їх вирішення та перспективи розвитку екологічного туризму в Австралії.

Об'єкт дослідження – екологічний туризм.

Предмет дослідження – особливості екологічного туризму в Австралії.

Методи дослідження. Для вирішення поставлених завдань у роботі використовувалися різні методичні підходи: системний, географічний, статистичний тощо. Методи досліджень: описовий, графічний, порівняльний, картографічний, аналізу і синтезу, метод класифікації, узагальнення тощо.

Інформаційну основу досліджень склали навчальні посібники (Бундюченко Т. В., Вишневський В. І., Дмитрук О. Ю., Кляп М. П., Масляк П. О.), нормативно-правові документи (Закон України «Про туризм»), джерела статичних даних (Кноета), електронні ресурси тощо.

Практичне значення отриманих результатів полягає у можливості їх використання туроператорами під час розробки екотурів до Австралії. Теоретичні та практичні розробки даного дослідження також можуть бути використані у навчальному процесі під час викладання дисциплін країнознавчого спрямування освітньої програми Туристичне обслуговування зі спеціальності 242 Туризм.

Апробація результатів кваліфікаційної роботи. Результати роботи були оприлюднені у збірці матеріалів Міжнародної студентської науково-практичної конференції «Ad orbem per linguas. До світу через мови», 2020 р.

Структура і обсяг роботи. Кваліфікаційна робота складається зі вступу, трьох розділів, поділених на підрозділи, висновків, додатків, списку використаних джерел. Загальний обсяг роботи складає 81 сторінку, з них 6 сторінок – додатки, 10 сторінок – список використаних джерел (121 найменування). Обсяг основного тексту роботи складає 65 сторінок.

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ ОСНОВИ ДОСЛІДЖЕННЯ ЕКОЛОГІЧНОГО ТУРИЗМУ

1.1. Сутність, завдання та функції екологічного туризму

Відповідно до статті 1 Закону України «Про туризм», туризм – це «тимчасовий виїзд особи з місця проживання в оздоровчих, пізнавальних, професійно-ділових чи інших цілях без здійснення оплачуваної діяльності в місці, куди особа від'їжджає» [1].

Поняття «екологічний туризм» з'явилося відносно недавно. Останнім часом проблем з екологією стає більше, екологічні катастрофи почастишили. Саме тому в останні роки екотуризм набуває все більшого значення. Все більше людей надають перевагу відпочинку на природі, яка завжди була важливим джерелом задоволення духовних та матеріальних потреб людей. Проте, незважаючи на бурхливий розвиток екотуризму та дослідження його різними науковцями, на сьогодні не існує однозначного підходу до визначення сутності даного виду туризму [9].

У 1980 році визначення терміну «екологічний туризм» вперше було запропоновано мексиканським економістом-екологом Гектором Цебаллосом-Ласкурейном, який зазначив, що «екологічний туризм є поєднанням подорожі з екологічно чуйним ставленням до природного середовища, що дозволяє об'єднати ознайомлення і вивчення зразків флори та фауни з можливістю сприяти їх захисту. Вже після появи першого визначення поняття «екотуризм», було запропоновано й інші варіанти» [24, с. 3].

Маркус Ендікотт запропонував таке визначення: «Екотуризм – це подорожі з низьким антропогенним впливом на навколишнє середовище або тури до природи» [26, с. 9].

Серед трактувань поняття «екотуризм» сучасними вітчизняними дослідниками слід звернути увагу на В. В. Храбовченко, Я. Б. Олійника, В. І. Гетьмана, О. О. Бейдика та ін.

Дослідник В. В. Храбовченко дав таке визначення: «Екотуризм – це вид туризму, що ґрунтується на туристському попиті, пов'язаний із туристськими потребами в пізнанні природи і внесенні внеску в збереження екосистем при повазі інтересів місцевого населення» [9, с. 56].

У працях Я. Б. Олійника, В. І. Гетьмана, 2002, зазначено, що «екологічний туризм включає всі види туризму, що орієнтовані на збереження природного середовища, покращення фінансово-економічного добробуту регіонів та налагодження гуманних стосунків із місцевими жителями» [9, с. 7].

Дослідник Бейдик О. О. запропонував таке визначення: «Екологічний туризм – елемент відпочинку на природі, тобто рекреаційної діяльності, що передбачає гармонійне єднання людини, природи та рекреаційної інфраструктури, а негативний вплив на природне довкілля є мінімальним» [9, с. 6].

Відповідно до визначення, прийнятого ВТО, «екологічний туризм є видом активного відпочинку, що зводить до мінімуму негативний вплив на природне і соціокультурне середовище та включає в себе всі природні види туризму, які підвищують оцінку відвідувачів і розуміння природних і культурних цінностей, при яких основною мотивацією туристів є спостереження, прилучення до природи і ознайомлення з навколишнім природним середовищем» [119].

На сьогодні міжнародні організації пропонують декілька визначень терміну «екологічний туризм». Міжнародний союз охорони природи (МСОП) визначає екотуризм як «подорож в навколишнє середовище і відвідування порівняно незмінених природних територій з метою насолоди ними, яке сприяє охороні природи та активній участі в сфері туризму місцевих жителів» [24, с. 4].

Міжнародна організація з екотуризму дає наступне визначення: «Екологічний туризм – це подорожі в місця з відносно незайманою природою, які зберігають природне довкілля, підтримують добробут місцевого населення

та орієнтовані на отримання уявлення про природні і культурно-етнографічні особливості даної території» [24, с. 4].

До головних цілей екологічного туризму відносять: 1) виховання почуття особистої відповідальності за стан природи та її окремих елементів; 2) відновлення фізичних і духовних сил людини, забезпечення повноцінного відпочинку в умовах природного середовища; 3) підвищення культури взаємин природи з людиною [8].

Основними завданнями екотуризму є:

1) гармонізувати відносини між природним середовищем, економікою та людиною;

2) орієнтувати туристичні підприємства на захист природи, відтворення і збільшення споживчої вартості природного середовища за рахунок виділення деякої частини прибутків від туризму на вирішення пов'язаних із цим завдань;

3) підкоряти короточасні інтереси одержання прибутку від туризму довгостроковим інтересам щодо збереження природи, збільшення рекреаційно-туристичних ресурсів, а також подальшого соціально-економічного розвитку місцевих організацій на основі екологічного туризму;

4) виховувати в людях почуття відповідальності за стан навколишнього середовища та стверджувати в їх свідомості належність до природи як невід'ємної органічної частини [9].

Основними функціями екологічного туризму є: рекреаційна, пізнавальна, природоохоронна, економічна, виховна (рис. 1.1) [7].

Рекреаційна функція екотуризму полягає у відновленні і розвитку фізичних і психічних сил людини на природі за допомогою різних видів активного і пасивного відпочинку. Екотури потребують певної фізичної активності учасників і, звичайно, відбуваються в екологічно чистій місцевості на свіжому повітрі. Відвідання природи дає змогу відпочити від звичних справ та емоційного напруження [28].

Рис. 1.1. Основні функції екологічного туризму (складено за [7])

Пізнавальна функція екотуризму полягає не лише в отриманні нових знань, а інколи навіть у зміні поглядів. Простір для нового тут дуже великий, адже природа надзвичайно складна і до того ж перебуває у стані постійних змін екотуризму [7].

Природоохоронна функція полягає в мінімізації та запобіганні негативних наслідків впливу туризму на навколишнє середовище. Основними напрямками реалізації природоохоронної функції є: надання переваги пішим екскурсіям, визначення допустимих норм рекреаційного навантаження, залучення туристів до участі в природоохоронних заходах (прибирання, волонтерська діяльність), харчування туристів включає лише екологічно чисті продукти, вирощені і вироблені безпосередньо в даній місцевості [28].

Економічна функція екотуризму полягає в отриманні прибутку, створенні нових робочих місць, розвитку економіки у цілому [7].

Різноманітними є аспекти виховної функції, до якої належить виховання любові до природи. Окремим різновидом виховної функції можна вважати естетичний – формування уявлення про прекрасне [7].

Таким чином, можна зазначити, що екотуризм є тією формою природокористування, за якої природі завдається мінімальна шкода.

1.2. Класифікація та види екологічного туризму

У науковій літературі існує багато класифікацій та видів екотуризму. Проте традиційно прийнято відрізняти такі моделі екотуризму: західноєвропейську, що орієнтована на культурний ландшафт і на його захист, та австралійську, що реалізується у формі подорожей у переважно незайману природу [29].

Форми екотурів класифікують за різними ознаками: за віком, за станом здоров'я, за чисельністю груп.

1) За віком екотуристів розрізняють: дитячий екотуризм; молодіжний екотуризм; туризм для дорослих; туризм для людей пенсійного віку.

2) За фізичним станом екотуристів розрізняють: туризм з учасниками з обмеженими фізичними можливостями; туризм з учасниками в нормальній фізичній формі.

3) За чисельністю груп: туризм із малими групами; туризм із великими групами [29].

До об'єктів екологічного туризму відносять:

- 1) національні парки, державні природні заказники та заповідники;
- 2) пам'ятки природи (комплексні, ботанічні, геоморфологічні, гідрологічні, геологічні, зоологічні);
- 3) ботанічні сади і дендрологічні парки;
- 4) курорти та лікувально-оздоровчі місцевості (рис. 1.2) [13].

Зокрема, залежно від мети та основного об'єкта, В. В. Храбовченко виділяє чотири основних види екологічного туризму: науковий, пригодницький, тури історії природи (пізнавальні тури) та подорожі у природні резервати і заповідники.

В англomовних країнах за специфікою занять умовно виділяють: науковий туризм; пізнавальний туризм; рекреаційний туризм [29].

Рис. 1.2. Об'єкти екологічного туризму
(складено за [13])

В ході наукових екотурів туристи досліджують природу, ведуть польові спостереження. Зарубіжні науково-дослідні експедиції та польові практики студентів природничо-наукових факультетів також відносяться до наукового туризму [26]. Наукові тури дають можливість поповнити інформацію про маловивчені об'єкти та місцевості, що необхідна для подальшого розвитку екологічного туризму. Туристськими об'єктами в наукових турах виступають національні парки, особливо охоронювані природні території та заказники [5].

Пізнавальними турами або турами з вивчення історії природи є подорожі, що пов'язані із вивченням місцевої культури та навколишнього середовища, і організуються переважно на територіях національних парків та заповідників [29]. Також різновидами пізнавального туризму є спостереження за птахами в рамках орнітологічного туру, за морськими мешканцями, а також етнографічні подорожі, еко-сафарі і тури для любителів відео- та фотозйомки тощо [5].

Пригодницький туризм – вид туризму, що об'єднує усі види подорожей, які пов'язані з активними засобами пересування та відпочинку на природі. Пригодницькі тури включають пішохідний туризм, спелеотуризм, а також види водного туризму: дайвінг, снорклінг (занурення на невелику глибину з трубкою та маскою), рафтинг і каякінг, які є екстремальними та разом з тим одними з найбільш дохідних у цій галузі [26].

Подорожі в природні резервати і заповідники – це тури до заповідників та резерватів, де збереглася і найбільш охороняється велика частина дикої природи. Такі подорожі здійснюють з метою вивчення та спостереження багатого рослинного і тваринного світу [29].

Цей вид екологічного туризму найбільш розвинений в Австралії, тому його називають австралійською моделлю розвитку екологічного туризму [2].

Рекреаційні екологічні подорожі бувають пасивно-рекреаційними та активно-рекреаційними. Основною метою таких турів є відпочинок на природі, що допомагає відновити фізичні та духовні сили людини. До активних форм рекреаційного туризму належать піші походи та види водних подорожей: сплав на байдарках і каное. До пасивних форм відносять відпочинок в наметових таборах, прогулянки, пікніки, а також рибалку, збір ягід та грибів, що здійснюються на принципах екологічної стійкості [5].

Виділення всіх цих видів екотуризму досить умовне. Тому іноді буває важко провести чітку межу між різними видами екотуризму [29].

1.3. Особливості організації екологічного туризму

Міжнародною асоціацією екологічного туризму (The International Ecotourism Society, TIES) сформульовано 10 заповідей екотуриста:

- 1) пам'ятати про вразливість Землі;
- 2) з собою можна забирати тільки фотографії, а залишати лише сліди;
- 3) вивчати світ, у який потрапив: місцеву флору і фауну, традиції та культуру народів;
- 4) виявляти повагу до місцевих мешканців;
- 5) не купувати вироби, що можуть піддавати небезпеці навколишнє середовище;
- 6) ходити там, де люди вже давно протоптали стежку;
- 7) підтримувати програми, спрямовані на захист довкілля;

- 8) використовувати методи збереження сприятливого стану навколишнього середовища;
- 9) підтримувати організації, що сприяють захисту природи;
- 10) подорожувати з компаніями, що підтримують принципи екотуризму [11].

Міжнародна організація екотуризму (TIES) була заснована в 1990 році. У тому ж році екологічному туризму було надано офіційного статусу. 2002 рік Організацією Об'єднаних Націй було оголошено Міжнародним роком екологічного туризму [14].

Головними вимогами до організації екотуризму є безпека туристів і мінімізація негативного впливу на природу. Цього досягають багатьма засобами:

- 1) Відповідна організація екотурів та інфраструктури, за яких мінімізується ризик для учасників туру.

- 2) Мінімальний вплив туристів на навколишнє середовище. Ще до початку туру учасників екотуру інформують про необхідність бережливого ставлення до довкілля. Сміття обов'язково потрібно забирати з собою. Також заборонено кричати та галасувати.

- 3) Мінімальний вплив на навколишнє середовище транспортних засобів, передусім таких, що чинять значні викиди і шум. Зокрема, над цінними об'єктами природи обмежується рух літаків і вертольотів на невеликій висоті.

- 4) Об'єкти, зведені для обслуговування екотуристів, мають перебувати в гармонії з довкіллям. Наприклад, готелі не повинні мати яскравих архітектурних рішень, вони повинні відповідати місцевому стилю і органічно зливатися з навколишнім середовищем. До складу харчування екотуристів мають входити місцеві продукти: фрукти, овочі, трав'яний чай. Але загалом кількість пропонованих страв є обмеженою.

- 5) Належне інформаційне забезпечення, а саме наявність відповідних стендів, плакатів тощо. Розробка заходів, завдяки яким частина отриманих грошей йде на покращення якості обслуговування екотуристів та на охорону

природи. Таким чином, передбачені платність перебування, екскурсійного обслуговування, продаж сувенірів, а також харчування туристів.

б) Час проведення екотурів має враховувати особливості життєдіяльності тварин та птахів на території природоохоронної території. З цією метою, наприклад, обмежують проведення екотурів у період нересту риби та гніздування птахів.

7) Екотуристам дозволяється торкання окремих рослин, взяття тварин на руки, фотографування. Також на території парків дозволено розводити вогнища, але тільки у чітко визначених місцях [7].

8) Дороги, які прокладають для перезення екотуристів до місць близького спостереження за тваринами і птахами, не повинні проходити через місця їх харчування, гніздування [13].

При організації враховують основні принципи екологічного туризму, до яких належать:

- 1) стимулювання та задоволення бажання спілкуватися з природою;
- 2) знайомство з місцевими традиціями, культурою та з природним середовищем;
- 3) зведення до мінімуму негативних наслідків екологічного і соціально-культурного характеру;
- 4) сприяння охороні природи, природних ресурсів і місцевому соціокультурному середовищу;
- 5) екологічна освіта й просвіта туристів;
- 6) участь місцевих мешканців і отримання ними доходів від туризму;
- 8) економічна ефективність і забезпечення соціально-економічного розвитку території;
- 9) сприяння стійкому розвитку відвіданих регіонів [13].

Зазвичай усі заклади розміщення та харчування, які обслуговують екотуристів, сконцентровані у важливих екосистемах. До них належать заповідні території, національні парки, узбережжя рік і озер, на території яких розташовані засоби розміщення екотуристів [16].

Поширеним в екологічному туризмі є поняття «екостежка». «Екостежка – це наповнений цікавими природними об'єктами маршрут, зручний для пересування пішки. Звичайна довжина стежки 3-4 км, хоча буває менше або набагато більше» [7, с. 38].

Екостежка повинна бути досить широкою і рівною для зручної ходьби. Також на її шляху не повинно бути крутих підйомів та вона повинна бути в гарному стані. На початку стежки і на зупинках для відпочинку часто встановлюють смітники [24].

Завдяки екотропам туристи не йдуть як їм заманеться, а тримаються стежки. Крім того, зупинки організують у чітко відведених місцях, зокрема, з мінімальною небезпекою як для туристів, так і природи. Екологічна стежка повинна бути інформативною, тому для цього на початку стежки встановлюють табличку з відомостями про направлення і протяжність стежки, а також вздовж самої стежки – знаки або позначення, що роз'яснюють її природні пам'ятки [13].

1.4. Методи дослідження

Методичні підходи. У даній роботі використовувалися різні методичні підходи: статистичний, географічний, аксіологічний, системний тощо. Вказані методологічні підходи забезпечують вирішення поставлених у даній роботі наукових завдань та отримання достовірних результатів.

Статистичний підхід дозволив класифікувати об'єкти за величиною показників (країни за розміром території); зіставляти одні показники з іншими та виявляти залежність між ними. Також цей метод використовувався для ілюстрації регіональних відмінностей кількісної (числової) інформації: дані про чисельність населення Австралії; площі країни, штатів, її територій тощо.

Особливістю *географічного підходу* є дослідження зв'язків між факторами зміни екосистем та послугами екосистем. За допомогою *аксіологічного підходу*, який відноситься до філософських методів, було розглянуто цінності природної спадщини Австралії. Здебільшого філософські методи застосовані на етапах

організації та підготовки дослідження, оскільки саме вони визначають методичну основу роботи. Також в даній роботі цей підхід підкреслює значимість вирішення екологічних проблем за допомогою екотуризму. Важливе значення у процесі даної роботи приділялося *системному підходу*, який дозволив розглянути екологічний туризм як систему туристичної діяльності.

Методи дослідження. Під час написання роботи було використано наступні *методи дослідження*: статистичний; описовий; аналіз і синтез; графічний; метод узагальнення; порівняльно-географічний; картографічний; дедукція та індукція; метод моделювання; метод класифікації тощо.

Статистичний метод використовувався для обробки статистичної інформації та для якісної оцінки даних, зокрема показників туристичних прибуттів до національних парків Нового Південного Уельсу, показників туристичних прибуттів і доходів від туризму в Австралії тощо.

Описовий метод використовувався під час опису національних парків Австралії, пам'яток природи, видів екологічного туризму тощо. *Аналіз* у даній роботі використовувався для дослідження окремих складових екологічного туризму. *Синтез* – метод наукового дослідження будь-якого предмета, явища, що складається в пізнанні його як єдиного цілого, в єдності і взаємозв'язку його частин [3].

Метод класифікації було застосовано для класифікації екотуризму та основних засобів розміщення екотуристів в Австралії.

Графічний метод використовувався для наочного представлення об'єктів та явищ за допомогою таблиць, схем та графіків. За допомогою *методу узагальнення* було узагальнено інформацію, отриману з літературних джерел, а також статистичні дані. За допомогою *методу індукції та дедукції* було зроблено висновки на основі існуючих фактів. *Порівняльно-географічний метод* використовувався для порівняння географічних процесів, об'єктів, розташованих на різних територіях. *Картографічний метод* полягає у використанні для дослідження різноманітних карт Австралії.

РОЗДІЛ 2. НАЦІОНАЛЬНІ ПАРКИ АВСТРАЛІЇ ЯК ОСНОВНІ ОБ'ЄКТИ ЕКОЛОГІЧНОГО ТУРИЗМУ

2.1. Особливості екологічного туризму в національних парках Австралії

Австралійський Союз (Федерація) – єдина у світі держава, що займає територію цілого континенту. Столицею країни є місто Канберра. Державною мовою країни є англійська, грошовою одиницею – австралійський долар. Площа країни – 7,7 мільйонів км². Країні належать численні острови у Тихому та Індійському океанах, найбільший з яких – Тасманія. Від острова Тасманія Австралію відокремлює Басова протока. Зі сходу Австралія омивається водами Тихого океану, що утворює біля берегів континенту Коралове й Тасманове моря. Із заходу й півдня Австралія омивається водами Індійського океану. З півночі країну омиває Арафурське море. Південні береги материка омиваються водами Великої Австралійської затоки. Найближчими сусідами країни є Індонезія, Нова Зеландія та Папуа-Нова Гвінея (додаток А, рис. А.1) [27].

Формально главою держави Австралії є королева Великої Британії Єлизавета II (від 1952 року), яку представляє генерал-губернатор. Австралія складається з шести штатів – Новий Південний Уельс, Квінсленд, Вікторія, Західна Австралія, Південна Австралія, Тасманія, а також з Австралійської столичної території та Північної території (додаток А, рис. А.2) [27].

Австралія – це країна іммігрантів. У 1770 році Джеймс Кук відкрив східне узбережжя Австралії і назвав його Новим Південним Уельсом. Англійські колоністи назвали місцевих жителів Австралії аборигенами, що з латинської «aborigene» означає «від початку». Аборигени поділяються на багато племен і розмовляють різними мовами. На території Нового Південного Уельсу, столицею якого є Сідней, знаходиться найбільш відомий національний парк Австралії – Блакитні гори. У штаті знаходиться Австралійська столична територія (2358 кв. км). Столицею території є Канберра, а також це місто є

столицею Австралії. Канберра з'явилася у результаті довгих суперечок, оскільки на роль столиці претендували найбільші туристичні міста Австралії – Мельбурн і Сідней, було вирішено побудувати нове місто між цими двома містами, яке й стало столицею Австралії. Тасманія, столицею якого є Гобарт (Хобарт), знаменитий своєю неповторною красою, на території якого безліч національних парків [6].

Північна територія, столицею якої є Дарвін, найменш урбанізований і малонаселений район Північної території. Найбільш відомими національними парками є Національний парк Какаду та Національний парк Улуру-Ката Тьюта (Айерс-Рок). Штат Квінсленд, столицею якого є Брісбен (Брисбен), знаменитий Національним парком Дейнтри та найбільшою в світі мережею коралових рифів – Великим Бар'єрним рифом. Найменший штат на материковій частині країни – Вікторія, столицею якого є Мельбурн, відомий красивим Національним парком Гремпіанс, на території якого безліч печер з наскельним живописом аборигенів. Південна Австралія – найменш заселена територія через нестачу водних ресурсів. Столицею Південної Австралії є Аделаїда. Західна Австралія – найбільший за площею штат, складається практично з одних пустель. Столицею штату є Перт. Пурнулулу – найбільш відомий національний парк Західної Австралії, у якому знаходиться одне з найбільш таємничих місць Австралії – гірський хребет Бангл-Бангл [21].

Сучасне населення Австралії складається із двох груп: англо-австралійців (вихідців з Великобританії) та аборигенів. Більшість аборигенів проживають у центральних районах Північної території і на островах. Англійці – перші переселенці, а зараз серед мешканців Австралії є представники майже всіх народів Європи [12]. Сьогодні в Австралії проживає понад 25 мільйонів осіб (чисельність за 2020 рік) [46].

Австралія розташована в Південній півкулі, саме тому літніми місяцями в країні є грудень, січень та лютий, а зимовими – червень, липень та серпень. Австралія є найсухішим материком в світі, і знаходиться у чотирьох

кліматичних поясах: субекваторіальному, тропічному, субтропічному та помірному (додаток Б, рис. Б.1) [21].

Австралія є одним зі світових лідерів у розвитку екологічного туризму. За даними дослідження, проведеного французькою маркетинговою компанією «Крітео» у вересні 2019 року, Австралія займає шосте місце серед країн-лідерів у сфері екотуризму в країні [56]. Попит на екологічний туризм в Австралії, що постійно зростає, призводить до створення і розвитку природних територій, що охороняють, а саме національних парків. Сьогодні національні парки є основними об'єктами екологічного туризму в Австралії. Національним парком є великий земельний простір, фауна і флора якого відрізняється різноманіттям, а сама територія підлягає збереженню та вивченню [2].

У Глобальному індексі подорожей по дикій природі, згідно з даними міжнародного агентства «Тру Лакшері Тревел», Австралія зайняла 1-е місце в рейтингу країн за кількістю національних парків у 2019 році (табл. 2.1) [69].

Таблиця 2.1

Місце Австралії у рейтингу країн за кількістю національних парків у 2019 р.

(складено за даними [69])

Місце країни	Країна	Кількість національних парків
1	Австралія	685
2	Китай	208
3	Таїланд	138
4	Індія	102
5	Росія	87
6	Туреччина	81
7	Бразилія	71
8	Ізраїль	69
9	Мексика	67
10	США	60

Отже, сьогодні Австралія має найбільшу кількість національних парків серед країн світу. Саме тому основними об'єктами екотуризму в країні можна вважати національні парки.

У п'ятірку лідерів за кількістю туристичних прибуттів до національних парків Австралії в 2018 р. увійшли:

1. Китай – 618 тис. осіб;
2. Великобританія – 384 тис. осіб;
3. США – 352 тис. осіб;
4. Нова Зеландія – 238 тис. осіб;
5. Японія – 184 тис. осіб (рис. 2.1) [65].

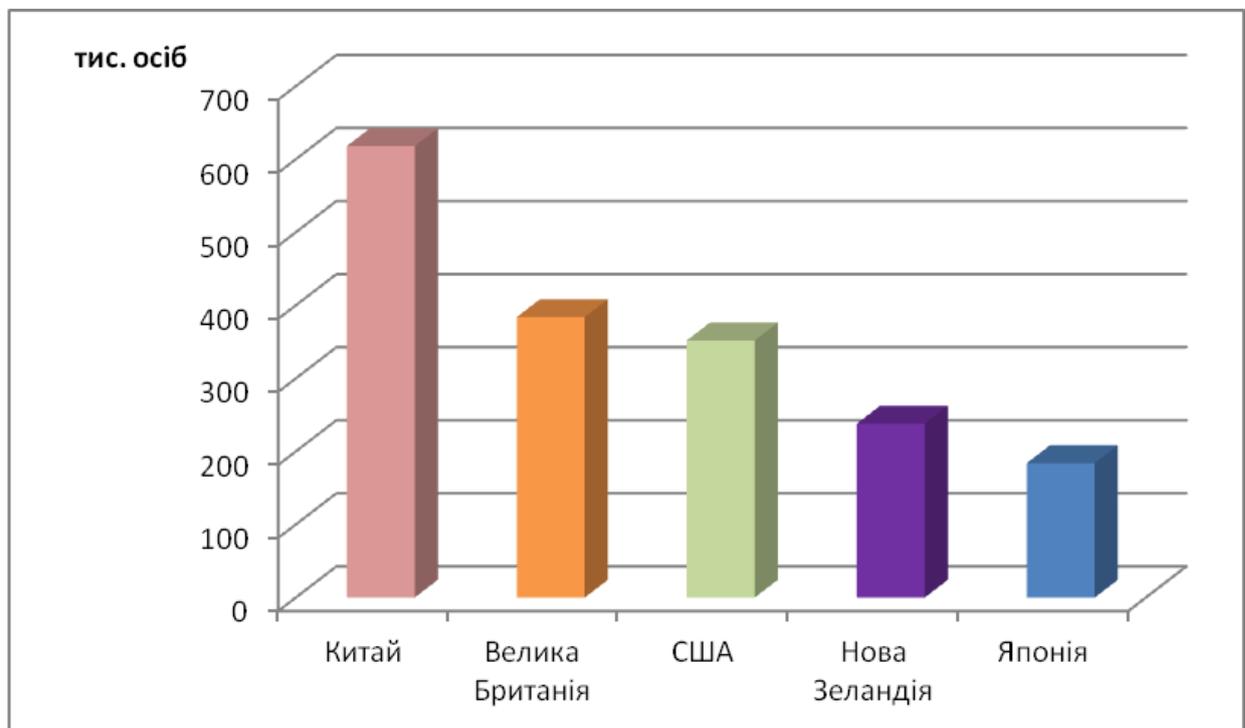

Рис. 2.1. Показники кількості туристичних прибуттів до національних парків Австралії в 2018 р. (побудовано за даними [65])

Отже, проаналізувавши показники кількості міжнародних туристичних прибуттів до національних парків Австралії, можна зробити висновок, що найбільша кількість відвідувачів національних парків приїжджає з Китаю.

Національними парками, що занесені до списку об'єктів Світової спадщини ЮНЕСКО є:

- 1) Національний парк Какаду;
- 2) Національний парк Улуру-Ката Тьюта;
- 3) Національний парк Блакитні гори;
- 4) Національний парк Пурнулулу [113].

Щорічно національні парки приносять Австралії понад 3,5 млрд доларів США [41].

На території більшості національних парків Австралії є доглянуті екологічні стежки, зони відпочинку, туристичні інформаційні центри і розвинута туристична інфраструктура [23]. В національних парках Австралії туристи можуть побачити унікальні рослини та рідкісні види тварин. Оскільки австралійський материк тривалий час був в ізоляції від інших материків, ніде більше не можна зустріти такого розмаїття тварин і рослин як тут. Австралійська фауна за давністю посідає друге місце після новозеландської [15].

В основному національними парками Австралії керують служби та агентства штатів і територій країни. Контроль за станом національних парків Австралії здійснюють такі служби: 1) Служба національних парків і дикої природи Нового Південного Уельсу; 2) Служба національних парків і дикої природи Північної території; 3) Служба охорони парків і дикої природи Тасманії; 4) Державне агентство Парки Вікторії; 5) Департамент національних парків, відпочинку, спорту і скачок штату Квінсленд; 6) Національні парки Південної Австралії; 7) Міністерство парків і дикої природи Західної Австралії. Також контроль за парками здійснюють національні і міжнародні екологічні організації.

До основних центрів екологічного туризму в Австралії належать: Північна територія, Тасманія, Новий Південний Уельс та Квінсленд. Саме у них найбільш активно розвивається екологічний туризм.

2.2. Характеристика національних парків Північної території і Тасманії

Північна територія – самоврядна територія Австралії, що займає центральну частину північної частини континенту. На території Північної території мешкає близько 400 видів птахів, включаючи какаду та лорікетів у тропічних лісах центральних та північних регіонах. Також на території мешкає близько 150 видів ссавців, включаючи представників ендемічних ссавців (східна, кенгуру, коала, дикий собака динго), багато кажанів, майже два десятки морських ссавців (дельфіни, кити) та різноманітні сумчасті [54].

Північна територія налічує понад 4300 видів рослин, у тому числі 702 види, що зустрічаються лише в Північній території [45]. Найбільш популярними національними парками Північної території є Національний парк Какаду, Національний парк Улуру-Ката Тьюта, Національний парк Лічфілд, Національний парк Нітмілук (рис. 2.2).

Рис. 2.2. Найбільш популярні національні парки Північної території
(складено за [45])

Національний парк Какаду приваблює туристів надзвичайно гарними ландшафтами і різноманіттям природи. Какаду – найбільший національний

парк Австралії, територія якого охоплює майже 20 000 квадратних кілометрів. Екосистема Какаду є однією з найбільших в північній Австралії і налічує понад 1600 видів рослин, 280 видів птахів та 120 видів рептилій. Через різноманітні кліматичні умови в парку мешкає вражаюче різноманіття тварин, серед яких є рідкісні, ендемічні, що перебувають під загрозою зникнення. Багато туристів вважають, що Національний парк Какаду отримав таку назву через велику кількість папуг Какаду, що мешкають у парку, проте це не так. Національний парк Какаду названий на честь місцевого племені какаду, яке й досі проживає на його території. На території парку можна побачити понад 5 тисяч місць, що пов'язані з історією аборигенів, включаючи предмети їх культури і побуту. Цінність дикої природи та унікальних ландшафтів Какаду призвела до того, що в 1981 року національний парк увійшов до списку Світової спадщини ЮНЕСКО [54].

Національний парк Какаду знаходиться на півночі Австралії, в 171 км від міста Дарвіна – столиці Північної території. Зараз на території парку живе понад 500 аборигенів, які проводять екскурсії туристам, розповідають цікаві факти про парк, його історію і мешканців. Щорічно парк відвідують понад 250 тисяч людей. Від зовнішнього світу парк з унікальною флорою та фауною захищають величезні скелі, що оточують його. У парку можна побачити різноманітні ландшафти: савани, вологі і тропічні ліси, болота тощо. У скельних утвореннях парку ховається багато печер, де можна побачити наскельні малюнки із зображеннями аборигенів та тварин. На території національного парку є багато затишних кемпінгів. Також в самому центрі парку знаходиться невелике містечко – Джабіру. Там є кафе і ресторан, супермаркет, відділення банку, медичний центр і туристичне агентство. У південній частині парку знаходиться інформаційний центр «Бова», де туристам нададуть всю інформацію про визначні пам'ятки національного парку [25].

Під час екотурів в Національному парку Какаду, туристи можуть досліджувати різноманітні екосистеми парку на човнах або пішки через велику мережу пішохідних стежок.

Програми екотурів до національного парку обов'язково включають відвідування Джим-Джиму – одного з найбільш красивих водоспадів Австралії. Висота водоспаду Джим-Джим – 200 метрів (додаток В рис. В.1) [78].

На території парку туристи можуть поплавати в природному кришталево чистому басейні Ганлом, що знаходиться на вершині сезонного водоспаду Ганлом, і з нього відкривається приголомшливий вид. Це місце стало відомим після зйомок відомого фільму «Крокодил Данді» у 1986 році. Недалеко від басейну розташовані зони для пікніка та кемпінг, де еко туристи можуть провести ніч, а вранці піти до басейну [78].

Також на території Національного парку Какаду знаходяться унікальні печери з наскельним живописом аборигенів, зразки якого були намальовані 50 тисяч років тому. Територія національного парку належить аборигенам, які управляють парком сумісно зі Службою національних парків і дикої природи Нового Південного Уельсу. Для того щоб оглянути весь парк, туристам знадобиться від двох до п'яти днів [23].

Варраджан – культурний центр аборигенів, що знаходиться недалеко від парку. Там туристи можуть ознайомитися з культурою місцевого населення. Центр Варраджан був закритий для відвідування з грудня 2019 по лютий 2020 з метою покращення якості обслуговування відвідувачів. Таким чином, еко тури до Національного парку Какаду включають відвідування цього центру, де туристи можуть дізнатися детальну інформацію про культуру аборигенів, що живуть у Какаду. Також у центрі є відеозал та галерея, де продаються декоративно-прикладне мистецтво аборигенів, книги, листівки та інше [116].

У Національному парку Какаду мешкає більше 2,5 млн птахів, саме тому еко тури по парку обов'язково включають спостереження за птахами. Сухий сезон є найкращим часом для спостережень: коли пересихають болота, тим самим скорочуючи площу поширення птахів. Також в національному парку туристам пропонують круїзи річками Йеллоу, Алігатор та Біллабонг. Під час таких поїздок туристи можуть побачити крокодилів, велику кількість різнокольорових птахів, ігуан, собак динго, диких коней та буйволів. За весь

час існування цього парку в ньому не зник жоден з видів тварин. Також національному парку Какаду належить велика дика місцевість, під назвою Арнем-Ленд, якою управляють аборигени. Доступ на територію місцевості обмежений, проте там є декілька кемпінгів, що дають можливість познайомити екотуристів з незайманою природою Австралії та зі зразками давнього наскельного живопису аборигенів [23].

Програми екотурів до національного парку включають прогулянки екологічними стежками, які є чудовою можливістю помилуватися австралійськими тваринами та ознайомитися з рідкісними рослинами.

Національний парк Улуру-Ката Тьюта (Улуру), або як його ще називають, Айерс-Рок – одне з природних чудес Австралії та найпопулярніших місць для ознайомлення з культурою та історією аборигенів [94].

Керують Національним парком Улуру-Ката Тьюта федеральне агентство Парки Австралії та плем'я анангу, що проживає на території парку. Скеля-моноліт Улуру є однією з найбільш відомих природних пам'яток Австралії. «Улуру» на мові місцевого племені означає «місце, що дає тінь». Висота скелі досягає 348 метрів над рівнем місцевості і 863 метри над рівнем моря. Це місце є священним для аборигенів (додаток В, рис. В.2) [66].

Екскурсії, що включені до екотурів проводяться тут рано вранці або на заході, коли ця дивовижна монолітна скеля під променями сонця міняє свій колір, як хамелеон, залежно від освітлення і доби, коли схили масиву, що складаються з червоного піщанику, здаються пурпурно-червоними, рожевими або яскраво-помаранчевими [109].

Однак, оскільки потік туристів щороку збільшувався, місцеве плем'я почало побоюватися за священну гору і виступило з проханням про припинення підйомів. Внаслідок цього з 26 жовтня 2019 року сходження на гору Улуру відвідувачам парку заборонено [119].

Також на території національного парку знаходяться округлі утворення з 36 червоних скель під назвою Ката-Тьюта. З мови місцевого племені анангу Ката-Тьюта перекладається як «багато голів», оскільки нагадує місцевим

аборигенам голови предків. Іншою причиною винятковості Ката-Тьюти є те, що для анангу Ката-Тьюта є місцем настільки священним, що фото- і відеозйомка крупним планом заборонена [112].

Програми екотурів до Національного парку Улуру-Ката Тьюта включають ознайомлення з природними та культурно-етнографічними особливостями місцевості, прогулянки навколо моноліту Улуру та між гігантськими червоними скелями Ката-Тьюта.

Лічфілд – національний парк, територія якого займає понад 1500 квадратних кілометрів. Сьогодні національний парк Лічфілд є величезним резерватом, що охороняє дику природу північної Австралії. На території національного парку мешкають племена, які вірять, що тварини і рослини парку були створені душами їхніх предків, які й донині живуть на території парку. Центральне піщане плато вкрите лісами, в яких ростуть різні види евкаліптів [59].

Національний парк був названий на честь дослідника Фредеріка Генрі Лічфілда, одного з перших досліджувачів Північної території, ще в середині 1800-х років. У цій місцевості впродовж сотні поколінь живуть племена аборигенів. На території парку можна побачити дивовижний водоспад Толмер. Світ природи національного парку вражає своєю різноманітністю. Серед диких тварин, що мешкають в парку, можна побачити цукрових сумчастих летяг, опосумів, собак динго та інших [59].

Однією з найбільш вражаючих пам'яток Національного парку Лічфілд є сотні магнітних термітових курганів висотою до двох метрів. Тонкі края курганів стоять на північ і на південь, як стрілка компаса. У північній Австралії неймовірно жарко протягом дня, тому таке розташування курганів дозволяє термітам боротися з перепадами температури, зберігаючи кургани прохолодними всередині [88].

Лічфілд – ідеальне місце для вивчення природи. Екотури до парку включають прогулянки екологічними стежками та вивчення біорізноманіття, а саме спостереження за рідкісними тваринами та безліччю птахів.

Національний парк Нітмілук знаходиться в самому центрі тропічної частини Північної території. Головною туристичною пам'яткою парку є глибока ущелина під назвою Кетрін. Ущелина складається з 13 ущелин з річковими порогами і водоспадами, де аборигени проводять чудові екскурсії в ущелині, під час яких туристи дізнаються про екосистему парку та численні священні місця аборигенів. Ущелини занурюються на глибину до 100 метрів уздовж південного плато Арнем, протягуючись на 12 км [88]. Нітмілук розташований в 224 км від міста Дарвін. На території парку живе плем'я явойн [92].

Площа парку становить 292 тисячі гектарів. Керують парком аборигени племені явойн та Службою національних парків і дикої природи Північної території. Ландшафти парку вражають своєю унікальною красою [92].

У національному парку мешкає понад 206 видів птахів, серед яких чорні какаду та червонокриллі папуги. Нітмілук включає близько 44 видів місцевих ссавців. Також у парку можна побачити багато видів рептилій, включаючи різні види змій, прісноводних і морських крокодилів. Незважаючи на те, що в річці мешкають прісноводні крокодили, які влаштовують собі житла на її берегах, вони безпечні для людини. А ось морські крокодили, що потрапляють в річку під час періоду дощів через підйом рівня води, можуть напасти, тому в цей час року купання тут заборонено. Також на території парку є різні види розміщення туристів: від кемпінгів до шале. Відпочиваючі також можуть скористатися зоною для барбекю та пікніка [66].

Отже, програми екотурів до національного парку включають купання в прохолодних річках, катання на каяках чи каное вниз по річці Кетрін, прогулянки по ущелинах на човнах, екологічними стежками та спостереження за птахами.

Тасманія – найбільший острів Австралії, є єдиним островом-штатом. Місто-порт Гобарт – столиця острова-штату. Тасманія названа так на честь голландського мореплавця Абеля Тасмана, який відкрив острів в 1642 році. Острів Тасманія розташований у південно-східного узбережжя Австралії, відділяється від материка Бассовою протокою. Площа Тасманії становить 68

401 кв. км. Майже половину Тасманії займають об'єкти Всесвітньої спадщини ЮНЕСКО. Всього на території Тасманії 19 національних парків. Тут є гірські хребти, долини, савани, пустелі, джунглі, дощові ліси тощо [42].

У лісах Тасманії водяться коали, вомбати і тасманійський диявол, який занесений до Міжнародної Червоної книги. А ще на острові є мальовничі водоспади, найчистіші озера та безкраї поля лаванди, сировину яких використовують численні парфумерні фабрики [30].

Маккуорі – острів в південній частині Тихого океану, який належить Австралії і відноситься до штату Тасманія. На острові мешкає близько 4 мільйонів пінгвінів різних видів. Маккуорі – рай для пінгвінів, які насолоджуються своїм безпечним притулком, адже з 1997 року острів Маккуорі був внесений до Світової спадщини ЮНЕСКО [87].

Об'єкт Світової спадщини ЮНЕСКО Дика природа Тасманії – одна з головних визначних пам'яток острова, яка приваблює стабільний потік туристів: місцевих жителів, австралійців з материка та іноземців. Об'єкт Світової спадщини ЮНЕСКО Дика природа Тасманії розташований в південно-західній частині острова і займає близько 20% його території [10].

Дика природа Тасманії забезпечує захист різноманітних ландшафтів і екосистем, в тому числі рідкісних і зникаючих видів рослин і тварин, а також культурно-історичних пам'яток, зокрема, артефактів культури аборигенів, що мають сакральне значення для корінних жителів. Дика природа Тасманії включає в себе гірські ущелини, річки, ендемічні види флори і фауни, а також пустелі. Управління територіями здійснюється Службою охорони парків і дикої природи Тасманії відповідно до Закону «Про національні парки і заповідники». На території національних парків прокладено понад 1300 км маршрутів для одноденних і багатоденних прогулянок і походів, а також велосипедні та кінні маршрути. Всі вони організовані відповідно до стандартів, розробленими Службою охорони парків і дикої природи Тасманії. Також відвідувачі можуть отримати карти з описами маршрутів в туристичних центрах Дикої природи Тасманії або скористатися навігаційним мобільним додатком, розробленим

Службою охорони парків та дикої природи Тасманії. У туристичну інфраструктуру Дикої природи Тасманії також входять туристичні центри, кафе і ресторани, місця для відпочинку та оглядові майданчики, майданчики для пікніків тощо. Туристичні центри служать місцем інформування гостей, проведення подій, продажу сувенірів, продуктів харчування і предметів першої необхідності. Туристичні центри обладнані місткими парковками, на яких відвідувачі можуть безкоштовно залишити автомобіль на весь час перебування. Дика природа Тасманії пропонує широкий спектр туристичних послуг для різних сегментів цільової аудиторії і активно співпрацює з приватним сектором для розвитку екотуризму [10].

До складу Дикої природи Тасманії входять 7 національних парків: Крейдл-Маунтін-Лейк-Сент-Клер, Маунт-Філд, Франклін-Гордон-Вайлд-Ріверс, Хартц-Маунтінс, Південно-Західний, Мол-Крік-Карст, Стіни Єрусалиму. Найбільш розвинена рекреаційна і сервісна інфраструктура в національних парках Крейдл-Маунтін-Лейк-Сент-Клер, Маунт-Філд і Франклін-Гордон-Вайлд-Ріверс [10].

Національний парк Крейдл-Маунтін-Лейк-Сент-Клер розташовується в 165 кілометрах на північний захід від міста Хобарт. Флора Національного парку Крейдл-Маунтін (тобто Гора-Колиска)-Лейк-Сент-Клер (тобто Озеро Святої Клер) справді унікальна – це справжня мозаїка з місцевих ендеміків, хвойних і листяних. Ймовірно, назва гори Крейдл пов'язана з тим, що її форма нагадує лоток для промивання золотоносного піску, хоча найчастіше назву гори перекладають як «колиска» [37].

Восени передгір'я парку є особливо гарними: листя буків набувають жовтих, помаранчевих і яскраво-червоних відтінків. Фауна національного парку різноманітна. Всі тварини, які стали символами австралійського континенту, мешкають саме тут: качконіс, єхидна, тасманійський диявол та вомбат [37].

Озеро Сент-Клер знаходиться на півдні національного парку Крейдл-Маунтін-Лейк-Сент-Клер. Це найглибше озеро в Австралії та найглибше озеро

льодовикового походження на Землі. Площа озера – 30 км, глибина досягає 174 метрів (додаток В, рис. В.3) [84].

На території національного парку безліч пішохідних стежок. Найбільшою популярністю у відвідувачів національного парку користується туристичний маршрут *Оверленд-Трек*. Оверленд-Трек – пішохідна стежка, що знаходиться на території Національного парку Крейдл-Маунтін-Лейк-Сент-Клер. Протяжність маршруту: 65 км. Тривалість: 5-6 днів. Кращий час для походу – з листопада по квітень, оскільки саме в цей період у Південній півкулі триває теплий сезон, а дощі бувають рідко [33].

Щорічно стежкою Оверленд-Трек здійснюють прогулянки близько 8 тисяч мандрівників. Похід стежкою починається з підйому на вершину гори Крейдл-Маунтін, потім повз озеро Кратер і однойменних водоспадів, де є оглядовий майданчик. Підйом є досить плавним, проте у недосвідчених туристів можуть виникнути проблеми. Окрім гори Крейдл-Маунтін мандрівники можуть побачити такі об'єкти екотуризму: озеро Дов (розташоване в північній частині національного парку), озеро Сент-Клер, гору Осса (найвища вершина Тасманії – 1617 м), Соснову долину та інші [33].

На вході в парк розміщений центр, де туристи можуть ознайомитися з історією парку і його основними об'єктами за допомогою інтерактивних екранів та відео. Проте через величезну популярність маршруту Оверленд-Трек було введено деякі обмеження у високий сезон. У цей час рух прогулянки стежкою дозволено тільки з півночі на південь, щоб знизити антропогенне навантаження на територію та інфраструктуру [10].

Маунт-Філд – найстаріший національний парк в Тасманії, відомий розвиненою мережею піших маршрутів, історичними пам'ятниками і об'єктами культури аборигенів. Водоспад Рассел, що знаходиться в центральній частині національного парку Маунт-Філд, вважається одним з найкрасивіших водоспадів Тасманії. Також на території парку є туристичний центр з майданчиками для пікніка, магазин, кафе, туалети, мальовниче озеро Добсон та каскадний водоспад Рассел, загальною висотою 50-58 м. Водоспад Рассел є

однією з візитних карток Тасманії. Починаючи з 1899 року, зображення водоспаду друкувалося на поштових марках з метою привернути увагу потенційних туристів. Сьогодні Рассел – одне з найбільш відвідуваних місць Тасманії. Програми екотурів до Національного парку Маунт-Філд обов'язково включають прогулянку під час якої туристи можуть побачити такі водоспади: Рассел, Леді Баррон, Підкова. Також на території парку відвідувачі можуть пройти відомою Стежкою Гігантів. Туристи можуть прогулятися серед евкалиптів – найвищих дерев Австралії та найвищої квіткової рослини на Землі. Їх розміри справді вражають [100].

Національний парк Франклін-Гордон-Вайлд-Ріверс знаходиться в самому серці Дикої природи Тасманії. Парк назвали на честь двох найбільших річок Тасманії – Франклін і Гордон. Територія національного парку займає 442 тисячі гектарів. Вік деяких евкалиптів і сосен перевищує 3000 років [35].

У 1980-і роки за річку Франклін виникла справжня бійня між екологічним рухом та економічною політикою держави, що врешті-решт закінчилася перемогою активістів руху. На цій території планувалося будівництво гідроелектростанції, що в результаті призвело б до затоплення даної місцевості і знищенню незайманої природи. Таким чином, завдяки втручання екологів проект не був запроваджений. Крім річок Франклін і Гордон, тут протікають річки Піктон і Х'юон. Програми екотурів включають прогулянки стежкою Донаг'ю до річки Франклін та водоспаду Нельсон. За бажанням туристи можуть спробувати рафтинг по річці Франклін. Місцевих аборигенів на території парку дуже мало, оскільки за часів європейської колонізації вони були майже знищені [35].

Місцева флора включає тропічні ліси, що є характерним для помірного кліматичного поясу, вічнозелені буки, евкалипти тощо. Також відвідувачі парку можуть побачити таких ендеміків: сумчасту куницю та тасманійського диявола. На території парку є багато місць для пікніка та оглядовий майданчик [38].

Національний парк Хартц-Маунтінс розташований в південній Тасманії, займає площу 71,4 кв. км. Великі природні цінності ландшафту зробили парк

важливим місцем в Дикій природі Тасманії. Парк включає безліч водоспадів, невеликі льодовикові озера тощо. У парку є екостежки, що ведуть через рідколісся до озер і водоспадів, що знаходяться на більш високих рівнинах. Навесні мандрівники мають можливість помилуватися польовими квітами, а також приголомшливими польовими червоними квітами – тасманійськими телопеями [103].

Під час екотуру в національному парку туристи можуть побачити мальовничі водоспади, долини, альпійські поля, льодовикові озера та гори Хартц. Найбільш красивими озерами парку вважаються Хартц та Осборн. Відвідувачі парку можуть спостерігати за місцевими тваринами – гадюками, валлабі, качкодзьобами та іншими. Також на території парку є оглядовий майданчик з приголомшливим видом на ліс, водоспади та долини [74].

Національний парк Мол-Крік Карст являє собою великий карстовий ландшафт з печерами, ущелинами, струмками і джерелами. Парк містить понад 300 печер. Печери Маракупа та Царя Соломона – це найдоступніші та найбільш відомі печери в національному парку, які обов'язково включають до екологічних турів. Під час таких турів туристи можуть побачити унікальний підземний світ. Печери розташовані в 8 км одна від одної. В обох обладнано електричне освітлення, тому зручно відвідувати туристам будь-якої вікової категорії. Печера Маракупа має безліч підземних річок, сталагмітів, сталактитів і великих карстових озер. Також ця печера є домом для численної кількості тасманійських світлячків, які іноді можуть нагадувати справжніх хробаків, але насправді всі вони є комахами. Печера Царя Соломона менша за Маракупу. Печеру назвали так через те, що одне зі скельних утворень нагадує профіль мудрого царя Соломона. Також в печері мешкають світлячки, цвіркуни та печерні павуки [91].

Найбільшим національним парком Тасманії є *Південно-Західний*, що займає 600 тисяч гектарів. Більша частина парку є важкодоступною, але територія вражає своєю первозданною дикою природою. Також у парку ростуть сосни Хуон – одні з найдавніших дерев світу. Екологічні тури включають піші

прогулянки екостежками, під час яких туристи можуть побачити мальовничі гірські хребти та рідкісних птахів, наприклад, тасманійських розел, а також побачити льодовикове озеро Джудд, в оточенні крутих скель [101].

Національний парк Стіни Єрусалима отримав таку назву у зв'язку зі своїми геологічними особливостями, які нагадують стіни міста Єрусалима. У парку ростуть ендемічні хвойні ліси та альпійські рослини. Тут можна зустріти вомбатів, опосумів, качкодзьобів, а також багато змій. В Національному парку можливі різкі зміни погодних умов, тому він доступний лише для досвідчених мандрівників [103].

Отже, охарактеризувавши національні парки Північної території і Тасманії, можна зробити висновок, що вони організовані відповідно до екологічних стандартів, обладнані оглядовими майданчиками, мають безліч екостежок. На території парків є різні засоби розміщення для екотуристів: від кемпінгів до розкішних шале. До того ж відвідувачі парків можуть скористатися зоною для відпочинку, барбекю та пікніка. Таким чином, можна дійти висновку, що Північна територія і Тасманія мають великий потенціал для подальшого розвитку екотуризму.

2.3. Національні парки Нового Південного Уельсу та Квінсленда

Новий Південний Уельс є ідеальним місцем для розвитку екологічного туризму, оскільки в штаті безліч об'єктів екотуризму та м'який субтропічний клімат. Столицею штату є Сідней. На сході штат омивається водами Тасманового моря, на півночі Новий Південний Уельс межує зі штатом Квінсленд, на заході – з Південною Австралією, а на півдні – з Вікторією [21].

На території штату є багато національних парків, де туристи можуть прогулятися екостежками та побачити гігантські евкаліпти, красиві водоспади.

За даними дослідження Департаменту навколишнього середовища та промисловості Нового Південного Уельсу за 2016 по 2018 рр., найбільш відвідуваними національними парками Нового Південного Уельсу є: Блакитні

гори, Ку-рінг-гай Чейз, Королівський національний парк, Косцюшко та Сідней-Гарбор (табл. 2.2) [97].

Таблиця 2.2

Показники кількості відвідувачів (млн. осіб) національних парків Нового Південного Уельсу за період 2014-2018 рр. (складено за даними [97])

Назва національного парку	2014	2016	2018
Блакитні гори	4,28	5	8,43
Королівський	3,23	4,55	6
Ку-рінг-гай Чейз	2,67	3,37	3,9
Косцюшко	1,44	2,22	3,27
Сідней-Гарбор	1,9	2,26	2,42

Отже, за останніми показниками кількості відвідувачів національних парків Нового Південного Уельсу за 2018 рік Національний парк Блакитні гори займає перше місце – 8,43 млн. Друге місце посідає Королівський національний парк – 6 млн. Третє місце займає Національний парк Ку-рінг-гай Чейз – 3,9 млн. Четверте місце посідає Національний парк Косцюшко – 3,27 млн. І п'яте місце посідає Національний парк Сідней-Гарбор – 2,42 млн (рис. 2.3) [97].

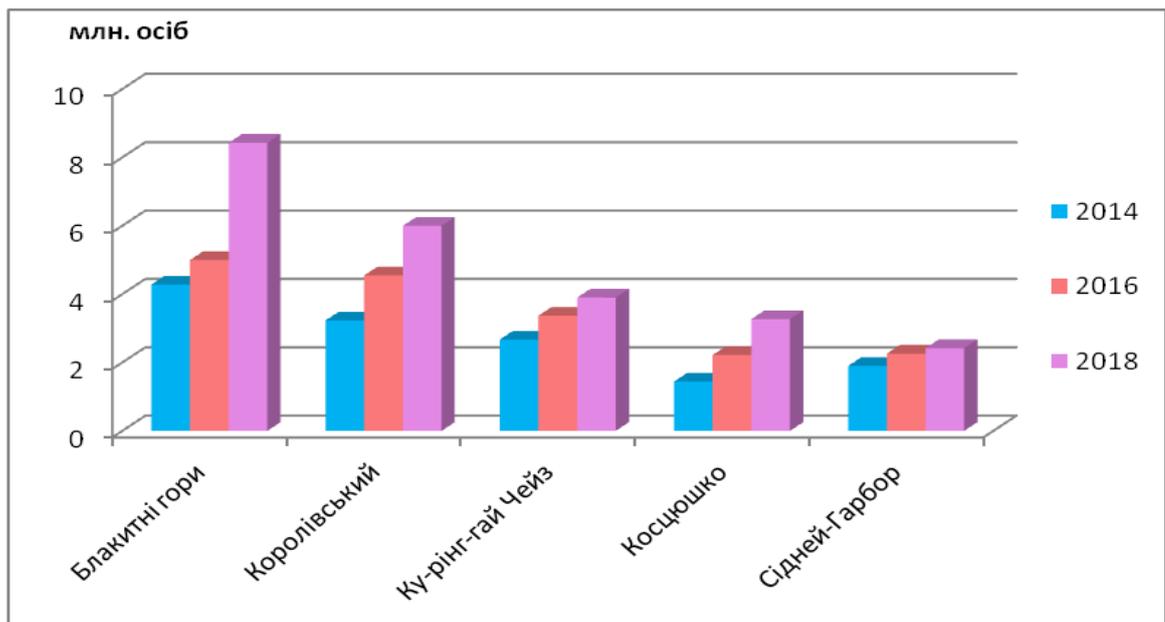

Рис. 2.3. Показники кількості відвідувачів національних парків Нового Південного Уельсу за період 2014-2018 рр. (побудовано за даними [97])

Таким чином, проаналізувавши отримані результати, можна зробити висновок, що кількість відвідувачів національних парків Нового Південного Уельсу з 2016 по 2018 рік збільшилася на 16% [97].

Національний парк Блакитні гори є одним з найгарніших природних об'єктів Австралії, визнаним ЮНЕСКО як об'єкт Світової спадщини у 2000 році. Територія парку складається з пісковиків, а також з евкаліптових лісів. У цьому парку зосереджена найбільша кількість евкаліптів у світі. На території парку для туристів влаштовано безліч пішохідних стежок, канатна дорога та інше. Блакитні гори складається з восьми різних природоохоронних територій, на яких мешкають тварини у природному середовищі, що знаходяться під загрозою зникнення [113].

Національний парк Блакитні гори одним з найкрасивіших національних парків. У цьому парку багато красивих водоспадів, ущелин та печер. Знаходиться він в однойменних горах. На території парку знаходиться заворожуючий водоспад Вентворт, вражаючі шахти печери Дженолан, однієї з найдавніших підземних печер, а також відомі скелі Три сестери. За легендами аборигенів, колись ці скелі були трьома сестрами, які були обернуті на камінь (додаток Г, рис. Г.1) [47].

Блакитні гори – чарівне місце у будь-який час року. Цей приголомшливий парк має таку назву через блакитний туман, що огортає піки гір, надаючи їм блакитний відтінок. Національний парк Блакитні гори вкритий зарослями олійних евкаліптів блакитних і зелених відтінків. Атмосфера наповнена дрібними краплями масла, які у поєднанні з частинками пилу і водяною парою, розсіюють промені світла, переважно блакитні. Екотури до національного парку включають екскурсії екологічними стежками в евкаліптових лісах, повітря яких насичене евкаліптовим ефіром, що є дуже корисним для здоров'я. Також ці ефірні олії використовують в сучасній медицині [66].

Королівський національний парк є першим національним парком в Австралії (заснований у 1879 році), і другим у світі після Національного парку Йеллоустоун у США. Таку назву парк отримав після того, як королева

Єлизавета II відвідала його у 1955 році. Королівський національний парк, що займає площу понад 14 тисяч гектарів, розташований менш ніж в 40 км від Сіднея [99].

Програми екотурів включають прогулянки евкаліптовим лісом, спостереження за птахами і тваринами парку, а також прогулянки вздовж узбережжя. З берега туристи можуть помилуватися прекрасним панорамним видом на Тихий океан

Ку-рінг-гай Чейз – вражаючий національний парк площею близько 15 тисяч гектарів, розташований в 25 км від Сіднея. Ку-рінг-гай Чейз засновано у 1894 році, свою назву цей парк отримав на честь своїх перших мешканців – аборигенів племені гурінгаїв, які з часом були повністю знищені. На території парку є багато місць, де збереглися наскельні малюнки аборигенів. Також недалеко від парку Ку-рінг-гай Чейз знаходиться інформаційно-туристичний центр, де туристи можуть отримати всю необхідну інформацію про парк [82].

Національний парк Сідней-Гарбор, що захищає ряд островів і прибережних зон гавані, відомий своїми пляжами. На території парку є багато пішохідних доріжок, чудових місць для купання, майданчиків для пікніків та інше. Найбільш популярними екотурами в національному парку є зимові тури, які включають спостереження за тваринами, птахами, а також за китами під час їх щорічної міграції на північ [102].

Національний парк Косцюшко є найбільшим в Новому Південному Уельсі. Національний парк є частиною Австралійських Альп (найвищий гірський масив Австралії), і названий на честь однойменної гори, що є найвищою точкою Австралії, висота якої становить 2228 метрів [43].

Національний парк Косцюшко був заснований в 1967 році і займає площу в 6900 кв. км. На території парку бере початок Муррей – найбільша річка Австралії. Крім того, тут можна побачити льодовикові озера, найкрасивішим з яких є Блу-Лейк. Також відвідувачі парку можуть побачити рідкісну яскраву несправжню жабу і гірського кускуса [36]. Влітку туристи можуть вибрати екотури, які включають піші прогулянки парком, дослідження унікальної

флори і фауни Австралії та помилуватися захоплюючими пейзажами. У зимові місяці в національному парку формується товстий сніговий покрив. Завдяки цьому туристи можуть покататися на лижах, санчатах та просто прогулятися засніженим гірським лісом [81].

Також в Новому Південному Уельсі знаходиться відомий *Національний парк Джервіс-Бей*. Національний парк Джервіс-Бей розташований в затоці Джервіс, недалеко від Сіднея на південному узбережжі штату. Джервіс-Бей відомий своїми білосніжними пляжами та бірюзовими водами Тихого океану, що роблять його райським місцем для прогулянок, снорклінгу. Але найбільше в Джервіс-Бей популярним є спостереження за китами в їх міграційному подорожі. Під час екотуру туристи мають можливість побачити одне з найбільш захоплюючих явищ природи – щорічної міграції горбатих китів. Щороку в період з травня по листопад кити мігрують в теплі води Нового Південного Уельсу. Туристи можуть спостерігати за китами з берега парку або здійснити круїз на катамарані, і побачити дельфінів, пінгвінів, альбатросів та тюленів [52]. Крім того, 1-2 рази на рік на узбережжі Джервіс-Бей відбувається неймовірне явище. Мікроскопічні водорості, що мешкають в цих водах, починають світитися щойно їх починає турбувати якийсь рух в воді. Отож блакитне світіння виробляють мікроскопічні водорості виду Ночесветка ноктілюка, яких вдень можна побачити у вигляді червоних смуг у воді (додаток Г, рис. Г.2) [53].

Штат Квінсленд відомий завдяки великій кількості пам'яток природи. Квінсленд пропонує чудовий тропічний клімат з дощовими лісами та піщаними пляжами. Штат займає територію по обидва боки Великого Вододільного хребта. На заході Квінсленд межує з Південною Австралією та з Північною територією, на півдні – з Новим Південним Уельсом. Знаменитими туристичними місцями в штаті є Великий Бар'єрний риф і місто-курорт Голд-Кост – на півдні та тропічні острови вздовж північної частини узбережжя. На території штату є багато національних парків, де туристи можуть насолодитися красивою і незайманою природною красою [54].

Найкрасивішими національними парками Квінсленда є: Національний парк Дейнтрі, Національний парк Ламінгтон і Національний парк Спрінгбрук (рис. 2.4).

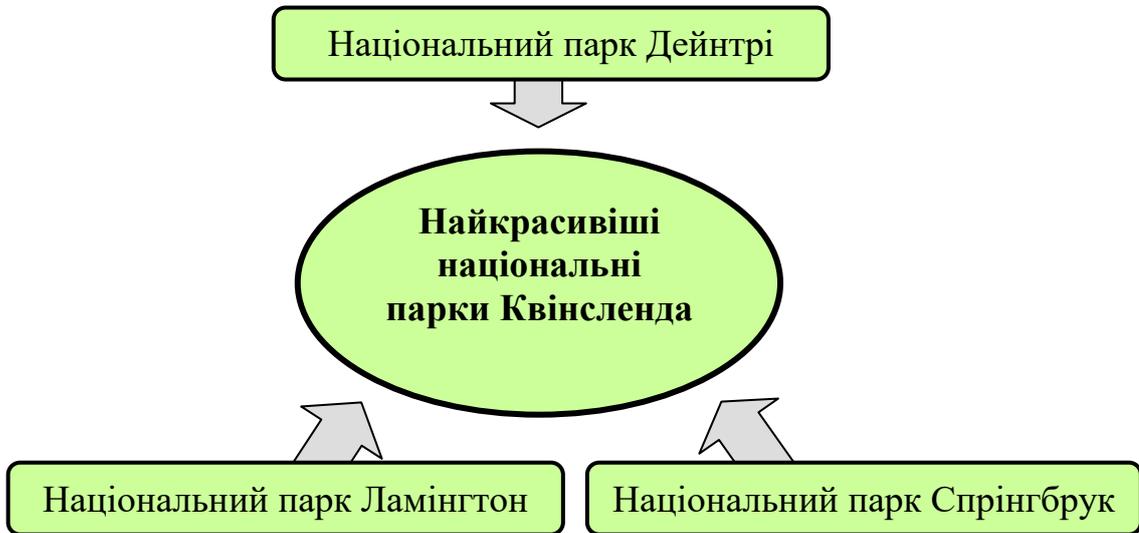

Рис. 2.4. Найбільш відвідувані національні парки Квінсленда

Національний парк Дейнтрі вважається одним з найкрасивіших та популярніших парків Австралії. Тропічний ліс національного парку Дейнтрі є однією з найдавніших екосистем на Землі. Флора національного парку залишалася незмінною протягом мільйонів років. На території парку знаходиться мальовнича ущелина Моссман і мис Скорботи. Біологічне різноманіття парку включає в себе понад 18 000 видів рослин і величезну кількість вимираючих видів тварин, зокрема казуарів, гігантських блакитних метеликів Улісс тощо [66]. Вважається, що тропічному лісу понад 165 мільйонів років. Також цей ліс є найдовшим на континенті і тягнеться приблизно на 450 км від ущелини Моссман на південь. Програми екотурів до Дейнтрі включають прогулянки лісом, вивчення місцевої флори і фауни, а також екскурсії екологічними стежками та круїз річкою Дейнтрі [64].

Національний парк Ламінгтон розташований в 110 км на південь від Брісбена, включає в себе тропічні ліси. Цей парк знаходиться на кордоні двох австралійських штатів – Нового Південного Уельсу та Квінсленда [4]. Дощовий ліс, гірські ландшафти, понад 500 водоспадів, мальовничі бухти, – все це

знаходиться на території Національного парку Ламінгтон. У 1979 році парк відвідав знаменитий британський телеведучий Девід Атенборо для зйомок документального фільму «Життя на Землі», після якого цей парк став ще більш популярним [85]. Також на території парку можна зустріти дивовижних птахів та рідкісну плямисту орхідею [4].

Національний парк Спрінгбрук знаходиться всього в сорока кілометрах від головного курортного міста Австралії – Голд-Коста, що має нескінченні золоті пляжі та безліч розваг. Національний парк вкритий дощовими тропічними лісами, в яких можна зустріти рідкісних деревних та ікластих жаб. В парку безліч екостежок та оглядових майданчиків, з яких відкривається приголомшливий вид на тропічні ліси. Найбільш відвідуваним об'єктом парку є Природний міст, що знаходиться в західній частині парку. Природний міст – природна арка, яка перетинає Печерний струмок (притока річки Неранг). Цей дивовижний природний феномен сформувався завдяки водоспаду, що за тисячі років вирізав печеру в скелі. Також тут мешкає безліч світлячків, численні колонії яких мерехтять в темряві. Вночі в національному парку організують екскурсії до Природного мосту, де туристи можуть побачити світлячків, а також можуть знайти в траві гриби, що світяться в темряві [75].

Отже, охарактеризувавши національні парки основних центрів екологічного туризму в Австралії, а саме Північної території, Тасманії, Нового Південного Уельсу та Квінсленда, можна зробити висновок, що Австралія має великий потенціал для розвитку екотуризму. Природні ландшафти в національних парках збереглися в первозданному вигляді, саме тому туристи щороку приїжджають сюди. У кожному з національних парків основних центрів екотуризму є безліч дивовижних пам'яток природи, рідкісних тварин, екостежок, оглядових майданчиків, засобів розміщення екотуристів тощо. В цих центрах розвинуті усі види екотуризму: пізнавальні тури, які включають спостереження за тваринами, птахами та морськими мешканцями; рекреаційні екологічні тури; пригодницькі тури, що включають водні види туризму (дайвінг, рафтинг, снорклінг), пішохідний туризм, спелеотуризм тощо.

РОЗДІЛ 3. СУЧАСНИЙ СТАН, ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ЕКОЛОГІЧНОГО ТУРИЗМУ

3.1. Проблеми розвитку екологічного туризму та шляхи їх вирішення

Австралія є однією з найбільш розвинених країн світу, що має великий туристичний потенціал. В першу чергу, однією з головних проблем розвитку туризму в Австралії є *географічна віддаленість* від інших континентів, що робить її важкодоступним місцем для мандрівників, які живуть у Північній півкулі. Таким чином, великі відстані та висока вартість авіаперельотів до Австралії є стримуючими факторами для туристів, які бажають відвідати країну. Саме тому за показниками за період 2014-2018 рр. Австралія займала не вище 41 місця у рейтингу серед країн світу за кількістю туристичних прибуттів (табл. 3.1) [80].

Таблиця 3.1

Місце Австралії серед країн світу за кількістю туристів
за період 2014-2018 рр. (складено за даними [80])

Рік	2014	2015	2016	2017	2018
Місце серед країн світу за кількістю туристів	45	42	41	42	43

Проблема географічної віддаленості може бути вирішена шляхом розвитку транспортної інфраструктури, що сприятиме зміцненню туристичного потенціалу Австралії. Таким чином, уряду Австралії необхідно інвестувати фінансові ресурси у розвиток транспортної інфраструктури, що бере безпосередню участь в обслуговуванні міжнародних туристів – аеропорти та термінали круїзних лайнерів.

Також в Австралії є проблема *великих відстаней між об'єктами екотуризму*. Австралія має велику територію. При складанні туристичного маршруту мінімальна відстань між об'єктами подорожі є важливою, адже довге

перебування в дорозі втомлює туристів. І щоб переміститися на великі відстані, потрібно або летіти, або довго їхати на машині через країну. Наприклад, якщо їхати з Сіднея до Національного парку Улуру-Ката Тьюта машиною, то така поїздка займе мінімум день. Якщо ж летіти з аеропорту Сідней в аеропорт Аліс-Спрінгс, щоб дістатися до національного парку, політ займе 3 години. Потім з міста Аліс-Спрінгс до визначної пам'ятки Улуру треба ще їхати на машині, що займе 4-5 годин. Ще й ціни на польоти високі. Саме тому в Австралію приїжджають мінімум на 3-5 днів, щоб було достатньо часу для відвідування туристичних об'єктів. Таким чином, туристам необхідно завчасно визначити найбільш цікаві для них об'єкти екотуризму в Австралії, щоб менеджери з туризму підібрали для туристів відповідний тур, враховуючи їх побажання.

Сьогодні найбільш актуальною проблемою розвитку туризму в світі є *пандемія коронавірусу*, яка торкнулася також Австралії. У звіті за квітень 2020 року Всесвітньої туристської організації, 90 країн повністю або частково закрили кордони для туристів. Через поширення COVID-19 в світі обмежений доступ до 96% туристичних напрямків [115].

Через кризу туристична галузь країни постраждала чи не найбільше. За даними австралійського інформаційного агентства «Дейлі Мейл Австралія», з березня 2020 року туристична індустрія Австралії щомісяця втрачає 3 мільярди доларів, так як тисячі туристів скасовують свої відпустки у зв'язку зі спалахом коронавірусу. А також у зв'язку із цією пандемією, Австралія понесе значні втрати, оскільки основною країною-постачальником туристів для Австралії є Китай, який щороку приносить країні дохід близько 12 млрд австр. доларів [61].

За даними австралійського інформаційного агентства «Ес-Бі-Ес ньюз», 25 січня 2020 року було зафіксовано перший випадок зараження коронавірусом у мешканця штату Вікторія, який повернувся з китайської провінції Ухань (епіцентр спалаху коронавірусу) [76].

За даними Департаменту охорони здоров'я Австралії, станом на 10 травня 2020 року загальна кількість підтверджених випадків захворювання на COVID-

19 в Австралії становить 6941, з них 97 летальні, одужали 6163 особи (табл. 3.2) [57].

Таблиця 3.2

Показники кількості випадків захворювання на коронавірус і смертей від нього в Австралії станом на 10 травня 2020 р. (складено за даними [57])

Місце поширення	Загальна кількість підтверджених випадків	Летальні випадки
Новий Південний Уельс	3053	44
Вікторія	1489	18
Квінсленд	1045	6
Західна Австралія	552	9
Південна Австралія	439	4
Тасманія	227	13
Австралійська столична територія	107	3
Північна територія	29	0

Згідно з цими даними, станом на 10 травня 2020 року у Новому Південному Уельсі зафіксована найбільша кількість підтверджених випадків на COVID-19. Це можна пояснити тим, що Новий Південний Уельс – найбільш густонаселений штат Австралії (7,4 млн. осіб), а Сідней, столиця штату, найбільш густонаселене місто країни (4,76 млн. осіб) [121].

Отже, через ситуацію, яка склалася у зв'язку з пандемією коронавірусу, а саме закриті кордони та відсутнє міжнародне авіасполучення, міжнародний туризм призупинився, тому Австралії необхідно розвивати внутрішній туризм, а саме екологічний, що є одним з найбільш перспективних видів туризму.

Австралія сприймається як країна з багатою природною спадщиною, на території якої унікальні ландшафти, флора і фауна. Ще недавно, до пандемії

коронавірусу, туризм зазнав негативних наслідків *лісових пожеж*. В спекотну та суху погоду в Австралії починається сезон лісових пожеж. За останні роки сезон 2019/2020 років був одним з найбільш руйнівних в Австралії та одним з найгірших у світі сезонів боротьби з пожежами.

Лісові пожежі почалися на початку листопада 2019 року в Новому Південному Уельсі і поступово вогонь поширювався на Австралійську столичну територію, Західну Австралію, Вікторію та Південну Австралію (табл. 3.3) [112].

Таблиця 3.3

Ранжування регіонів Австралії за знищеною лісовими пожежами площею за сезон 2019/2020 рр. (складено за даними [112])

Регіон	Знищена лісовими пожежами площа (млн га)
Новий Південний Уельс та Австралійська столична територія	12,8
Західна Австралія	2,2
Вікторія	1,4
Південна Австралія	0,49

Найбільше з усіх регіонів Австралії постраждав Новий Південний Уельс та Австралійська столична територія, у якому знаходяться найвідоміші національні парки, які щороку відвідує велика кількість туристів, щоб помилуватися красою природи та австралійськими тваринами.

Для того, щоб допомогти постраждалим тваринам, у січні Австралійська національна служба парків і дикої природи направила вертольоти до найбільш постраждалих місць штату, що скинули тваринам тисячі кілограмів батату та моркви [95].

Також через руйнівні пожежі туристичні підприємства втратили мільярди, оскільки кількість туристів до популярних напрямків, таких як Блакитні гори та південне узбережжя країни, значно зменшилася. В штаті

Новий Південний Уельс загинуло найбільше тварин – 800 мільйонів. У грудні, у Новому Південному Уельсі було на 15 000 менше відвідувачів, ніж за той же місяць 2018 року [112].

Згоріло близько 80 відсотків території Блакитних гір в штаті Новий Південний Уельс і 53 відсотка тропічних лісів в Квінсленді. Тисячі пожежників і добровольців боролися з пожежами. Лише в лютому 2020 року пожежі були погашені, а дощі допомогли загасити вогонь остаточно [95].

Крім того, на початку січня кілька тисяч туристів, які проводили різдвяні свята на південно-східному узбережжі Австралії, зіткнулися з необхідністю терміново покинути місця відпочинку після того, як регіональна пожежна служба штату Новий Південний Уельс випустила попередження про загальну евакуацію із зони активних лісових пожеж на південному узбережжі регіону [34].

Перш за все, розвиток екологічного туризму в Австралії повністю залежить від її природного середовища. Однією з основних проблем для розвитку екологічного туризму є розміщення туристів під час сезону лісових пожеж в Австралії. Найбільше від лісових пожеж постраждали національні парки та території навколо них. А саме там розташовані основні засоби розміщення туристів, що придбали екотури – еко-готелі, гемпінги та еко-лоджі. Національних парків постраждало дуже багато, тому більшість з них все ще закриті. Внаслідок лісових пожеж туристи масово скасовували поїздки до Австралії. Саме тому Державне агентство розвитку туризму в Австралії одразу створило веб-сайт, який показує, що пожежі не торкнулися більшої частини країни, але туристи всеодно не хотіли ризикувати та приїжджати в Австралію у той період [93].

Щорічні лісові пожежі прискорюють процес вимирання представників австралійської фауни та флори. Саме тому під загрозою знищення опинилися рідкісні ендемічні види тварин і рослин. Загалом внаслідок цих пожеж стгоріло понад 18 мільйонів гектарів, знищено 5900 будівель, загинуло 34 людини та більше мільярда тварин [61].

Крім того, через масштабні лісові пожежі в Австралії було зафіксовано високий рівень забруднення повітря. У січні 2020 року Канберра мала найгірший показник якості повітря серед усіх великих міст світу [104].

13 січня 2020 року уряд Австралії оголосив про виділення 50 мільйонів австралійських доларів (32 млн дол. США) на відновлення дикої природи Австралії після масштабних лісових пожеж та захист навколишнього середовища [72].

Основною проблемою таких масштабних пожеж є високі температури і тривалі посушливі умови. 2019 рік був найтеплішим за всю історію спостережень. Ці умови навколишнього середовища погіршили поширення лісових пожеж по всій країні. Зростання температури Світового океану пов'язано із зростаючим ризиком загорянь. Тобто чим тепліше океан, тим менше енергії і CO₂ (вуглекислого газу) здатна вбирати вода з атмосфери. Підвищення температури води в океанах має колосальний вплив на сушу, сприяючи збільшенню періоду посух, більш різких коливань температури повітря, зростання числа природних катастроф, зміщення сезону дощів, що призводить до осушення екосистем. Взагалі лісові пожежі є нормальним природним явищем, що необхідне для відновлення екосистем. Однак сьогодні, за підрахунками експертів Всесвітнього фонду дикої природи, за 96 відсотків всіх пожеж в світі відповідальні люди. Лише в меншості випадків пожежі виникають з природних причин [40].

Ще однією проблемою розвитку екотуризму в Австралії є *дефіцит прісної води*. Вся Східна Австралія, від Квінсленда до Сіднея, відчуває значний брак води. На території Австралії мало озер і річок, тому серед усіх материків вона виділяється слабо розвинутою річковою мережею. Більшість річок Австралії мають дощове живлення. На території країни багато тимчасових водостоків, вода в яких з'являється лише після великих дощів, а решта території належить до басейну Тихого та Індійського океанів. Більшість австралійських річок наповнюється водою лише періодично під час періоду дощів. Потім вони пересихають або перетворюються на невеликі озера [21].

У зв'язку з цією проблемою в Австралії існують суворі офіційні обмеження на використання води: заборона мити машину, наповнювати басейни, поливати газони і будь-які поверхні [44].

У січні 2020 року влада Австралії прийняла рішення вбити більше 5000 верблюдів. Влада Австралії наважилася на такий крок заради економії ресурсів, яких катастрофічно не вистачало. Крім того, верблюди створювали загрозу віддаленим селищам, в яких проживають корінні народи. Через спеку і пожежі тваринам не вистачало питної води, тому вони руйнували паркани будинків, проникали в будинки і намагалися дістатися до води від кондиціонерів. Згодом верблюди були розстріляні в посушливій північно-західній частині Південної Австралії [109].

Таким чином, у зв'язку з нестачею прісної води в штаті Південна Австралія для забезпечення населення і господарства водою планують побудувати водоопреснітельні споруди, що допоможуть вирішити цю проблему [44].

Іншою проблемою розвитку екотуризму в Австралії є *вирубка лісів*.

Австралія володіє 125 мільйонами гектарів лісу, що становить 16 відсотків території країни. Австралійські ліси визнаються і цінуються за їх різноманітні екосистеми і унікальне біорізноманіття, а також за те, що вони надають такі продукти, як деревину. Вони виконують важливі екологічні функції, такі як зберігання вуглецю, захист ґрунту та води. До того ж ліси Австралії є місцями культурних та естетичних цінностей [48].

Вплив збезлісення на навколишнє середовище і екосистеми включає втрату біорізноманіття, зміну клімату і зниження родючості ґрунтів. Австралія вже втратила майже 40 відсотків своїх лісів. Велика частина лісів Австралії знаходиться в прибережних районах, а решта континенту вкрита пустелями. Прибережні райони Австралії є найбільш родючими, тому з колоніальних часів прибережні ліси були знищені у зв'язку з веденням сільського господарства. В Австралії зникло багато видів птахів, що мешкали в лісах Квінсленду, Вікторії, Нового Південного Уельсу, Південної Австралії та Західної Австралії [60].

У 2012 році в Австралії був схвалений закон «Про заборону незаконної вирубки лісу», що обмежує ввезення і продаж нелегально заготовленої деревини і продукції з неї, а також вимагає від всіх імпортерів надавати підтвердження про законність продукції. Закон вступив в силу з 1 листопада 2014 року. Цей закон є результатом п'ятирічної спільної роботи неурядових організацій та лісопромислових компаній. За порушення закону: штраф у розмірі до \$ 85 000 для фізичних осіб і до \$ 425 000 для фірм/корпорацій, також можливо тюремне ув'язнення терміном на 5 років і конфіскація товару [31].

1 лютого 2020 року було створено Міністерство сільського господарства, водних ресурсів і навколишнього середовища Австралії. Основною метою цього міністерства є захист і покращення сільського господарства, водних ресурсів, навколишнього середовища Австралії. В їх відділ входять агентства, статутні та нестатутні органи, незалежні консультанти та представники галузей. До того ж ще одним шляхом рішення проблеми вирубки лісів в Австралії стала обов'язкова сертифікація лісів і лісових товарів, що гарантує австралійським і міжнародним покупцям, що лісові товари, які вони купують, надходять з керованих і законно заготовлених місцевих лісів і плантацій [48]

Отже для того, щоб вирішити проблеми вирубки лісів в Австралії, пропонується вжити таких заходів:

- 1) мінімізувати деревні відходи;
- 2) впроваджувати способи вторинної обробки деревини;
- 3) використовувати менш шкідливі методики лісопвалу та заохочувати розвиток екотуризму.

Таким чином, застосування таких дій може допомогти зменшити обсяг вирубки лісів, а також дозволить зберегти екосистеми країни.

Іншою проблемою розвитку екотуризму в Австралії є *забруднення атмосферного повітря*, що негативно впливає на організм людини та на природне середовище, яке є важливим екологічним ресурсом для успішного розвитку екотуризму.

На сьогодні в Австралії близько 60% електроенергії виробляється на вугільних електростанціях, викиди яких шкідливі для всіх, хто знаходиться на території країни. До того ж Австралія надто відстає від виконання зобов'язань, прийнятих в рамках Паризької угоди, яку Австралія ратифікувала 10 листопада 2016 року [106].

2016 року 195 країн підписали Паризьку угоду. Мета цієї угоди – не допустити середній температурі на планеті зрости більш ніж на 2°C по відношенню до показників доіндустріальної епохи. Іншими словами, Паризька угода спрямована на стримання та боротьбу з глобальним потеплінням шляхом зменшення викидів CO₂ [96]. Іншими словами, суть Паризької угоди полягає у тому, щоб країни, які підписали цю угоду, вжили необхідних заходів, які зрештою призведуть до зниження рівня вуглекислого газу в атмосфері.

Отже, уряд Австралії схвалив план заходів щодо боротьби зі зміною клімату. Він включає такі ключові моменти: 1) скоротити викиди до 2030 року на 26-28 відсотків нижче рівня викидів у 2005 році; 2) забезпечити контроль за викидами та їх скороченнями найбільших підприємств-забруднювачів; 3) забезпечити захист зелених насаджень і місць, які представляють особливу цінність, таку як Великий Бар'єрний риф [48].

Таким чином, для того, щоб екологічний туризм в Австралії успішно розвивався, важливо вирішити ряд проблем, пов'язаних з екологією. Природа є основним джерелом задоволення духовних і матеріальних потреб туристів. Саме тому, якщо не буде вжито необхідних заходів щодо вирішення зазначених проблем, унаслідок Австралія залишиться без головного ресурсу екологічного туризму.

Ще однією проблемою розвитку екологічного туризму в країні є *антропогенне навантаження на природне середовище* Австралії.

Відповідно до темпів розвитку туризму в Австралії, зростає антропогенне навантаження на довкілля. Масовий наплив туристів до найбільш популярних місць країни призводить до великого антропогенного навантаження. Таким чином, внаслідок масового потоку туристів знаменита скеля-моноліт Улуру, що

знаходиться в Національному парку Улуру-Ката Тьюта, зазнала найбільшого антропогенного навантаження. Тому було прийнято рішення про заборону сходження на неї з 26 жовтня 2019 року [120].

Іншою проблемою розвитку екотуризму в Австралії є *забруднення води*.

По-перше, у Світовий океан щороку скидають тонни пластикових відходів, які зрештою потрапляють на білосніжні австралійські пляжі, тим самим забруднюючи їх. По-друге, через занадто великий туристичний потік багато пляжів Австралії також є досить забрудненими. До того ж морська екосистема теж страждає від забруднення океану, а також через туристів, які галасують та приносять із собою сміття, що потрапляє до океану і призводить до його забруднення.

У 2018 році австралійська компанія «Фрайшелар» запропонувала проект плавучого міста, побудованого з океанічного пластика за допомогою 3D-принтерів і дронів. Таке місто буде постійно зростати та будуватися з пластикового сміття. Таким чином, таке місто допоможе в боротьбі з забрудненням океану. На їх думку, така «Об'єднана пластикова нація» буде мати надводну та підводну частини, де всі відходи будуть повністю переробляти [105]. Також через екологічні проблеми знаменитий Великий Бар'єрний риф, що є головною туристичною пам'яткою країни, яка приносить \$3,3 – \$4 млрд в рік, теж зазнає серйозних наслідків. Через зміни клімату, підвищення температури води, корали рифу знебарвлюються та гинуть. Як наслідок, ЮНЕСКО може навіть відкликати у рифа статус об'єкта всесвітньої спадщини. У зв'язку з цим, у 2018 році уряд Австралії оголосив, що витратить A\$500 млн (\$379 млн) на відновлення коралів, оскільки ця пам'ятка природи має вагомое економічне, культурне та рекреаційне значення для країни [71].

Іншою проблемою розвитку екотуризму в Австралії є *небезпечні та отруйні тварини*. Отруйні змії, дикі собаки динго – все це відлякує потенційних туристів.

Австралія є домівкою для багатьох смертельно небезпечних павуків. Воронковий павук та сіднейський лійкопавутинний павук є одними з найбільш

отруйних у світі. Найбільш смертоносним з них є сіднейський лійкопавутинний павук, отрута якого є однією з найбільш небезпечних для людини [89].

Казуари – найнебезпечніші птахи в світі. Вони виростають до двох метрів. Без причини вони не нападають на людей. Але якщо тварина відчуває небезпеку, тоді вони атакують: підстрибують і б'ють головою. Тому туристам краще не підходити до них і не годувати, бо невідомо як тварина може себе повести [89].

Дикий собака динго також відноситься до найбільш небезпечних тварин. Через небезпечних диких собак динго в Австралії через весь південний схід країни тягнеться паркан висотою 2 метри для захисту від цих тварин. Довжина цього паркану понад 5,5 тисяч кілометрів [89]. Собака динго без причини на людей не нападає, тому туристи не повинні до нього підходити та дратувати.

Небезпечні тварини мешкають не тільки в тропічних лісах Австралії, але також у її водах. Найбільш небезпечними морськими тваринами, що мешкають у водах Австралії є: кубомедузи, сині кільцеподібні восьминоги, великі білі акули та морські крокодили.

Кубомедуза або «морська оса» є найотруйнішою морською твариною в світі. Вона вбила більше, ніж акули, крокодили і змії. Сезон міграцій цих медуз – з жовтня по травень, тому в море заходити небезпечно. Для цього використовується спеціальний костюм. Ці медузи мешкають в прибережних водах Північної Австралії (Квінсленда і Північної території). Всього за декілька хвилин токсини в отруті медузи можуть викликати зупинку серця. Тому на пляжах обов'язково є пляшки з оцетом, за допомогою якого можна полегшити біль від укусу медузи чи восьминога. Синій кільцеподібний восьминіг також є надзвичайно отруйним. Через п'ять-десять хвилин після укусу у жертви з'являються оніміння та слабкість в м'язах, а також до них додається утруднення дихання [89].

В водах Австралії багато білих акул, тому деякі туристи бояться та уникають води. Найбільш схильні до нападу на людей наступні три види акул: велика біла акула, тигрова акула та акула-бик. Найчастіше вони нападають на

серферів, дайверів та тих, хто плаває в місцях, які не визначені та не обладнані для купання людей [89].

Морський крокодил є однією з найбільш небезпечних тварин Австралії. Цей крокодил є найбільшою рептилією в світі, вага якого може досягати 1000 кг і більше. Довжина морських крокодилів може сягати до 7 метрів. В основному, цей вид харчується рибою, дрібними рептиліями, черепахами і болотними птахами, але також були випадки нападу на диких свиней і домашньої худоби. Без причини морський крокодил людей не атакує, тому туристи не повинні дратувати його та підходити до нього [89].

Для того, щоб уникнути зустрічі з небезпечною твариною, туристи повинні плавати тільки у відведених місцях для купання. На всіх австралійських пляжах, придатних для купання, прийнята міжнародна система оповіщення. На пляжах рятувальні служби Австралії встановлюють прапори різного кольору. В залежності від кольору прапора на пляжі, відпочиваючі можуть зрозуміти наскільки безпечно перебувати у воді. Жовтий означає, що необхідно бути обережним. Червоний означає, що через якусь небезпеку купатися у воді заборонено. Червоно-жовті прапори на пляжах Австралії показують межі зони, в якій можна купатися. Чорно-білий показує зону, де заняття серфінгом заборонені [51].

Отже, в Австралії багато небезпечних та отруйних тварин. Тому туристів завжди попереджають про можливу небезпеку під час подорожі в тропічні ліси, плавання в водах Австралії тощо. Крім того, туристи можуть завчасно завантажити мобільні додатки, за допомогою яких можуть дізнатися детальну інформацію про австралійських тварин і птахів: «Field Guide Queensland Fauna», «Field Guide to Victorian Fauna», «Australian Birds Guide», а також мобільний додаток «Australian Bites and Stings», який містить інформацію про всіх отруйних істот Австралії, та ознайомитися з переліком симптомів і правилами надання першої медичної допомоги при укусах отруйних істот.

Таким чином, основні проблеми розвитку екотуризму в Австралії пов'язані з екологією, географічною віддаленістю, великими відстанями між

об'єктами екотуризму, пандемією коронавірусу, дефіцитом прісної води, антропогенним навантаженням на природне середовище, небезпечними та отруйними тваринами в країні (рис. 3.1).

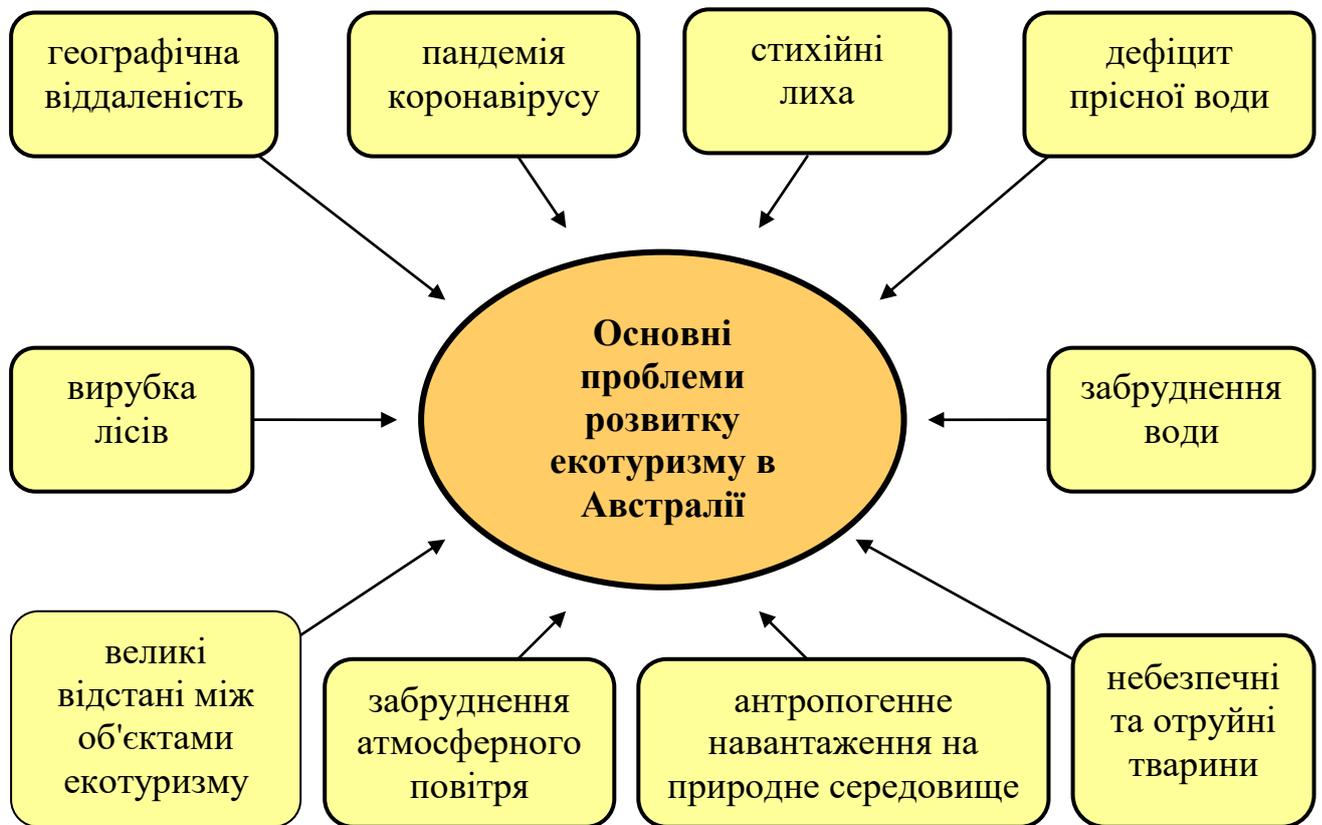

Рис. 3.1. Основні проблеми розвитку екотуризму в Австралії

Отже, проаналізувавши проблеми розвитку екологічного туризму в Австралії та шляхи їх вирішення, можна зробити висновок, що попри всі зазначені проблеми, Австралія успішно їх долає та вживає необхідних заходів, спрямованих на подальший розвиток екотуризму в країні.

3.2. Перспективи розвитку екологічного туризму в Австралії

Австралія є однією з найбільш розвинених країн, яка має великий туристичний потенціал. В Австралії створені всі умови для розвитку туризму. Щороку до Австралії приїжджає мільйони туристів, щоб побачити унікальний рослинний і тваринний світи країни, скуштувати екзотичні австралійські страви, дізнатися про культуру та традиції корінного населення, відновити свої фізичні та духовні сили та інше (табл. 3.4) [80].

Таблиця 3.4

Показники кількості туристичних прибуттів та доходів від туризму в Австралії за період 2014-2018 рр.(складено за даними [80])

Рік	2014	2015	2016	2017	2018
Кількість туристичних прибуттів, млн. осіб	6,92	7,44	8,26	8,8	9,24
Доходи від туризму, млрд. дол. США	35,73	36,24	39,59	43,97	47,32

За період з 2014 року по 2018 рік в Австралії збільшилася кількість туристичних прибуттів. У 2014 році Австралію відвідали 6,92 млн туристів, а вже в 2018 року 9,24 млн туристів, тобто на 33% більше, ніж в 2014 році. У 2014 році дохід від туризму склав 35,73 млрд доларів США. А в 2018 році дохід збільшився до 47,32 млрд доларів США (рис. 3.2) [80].

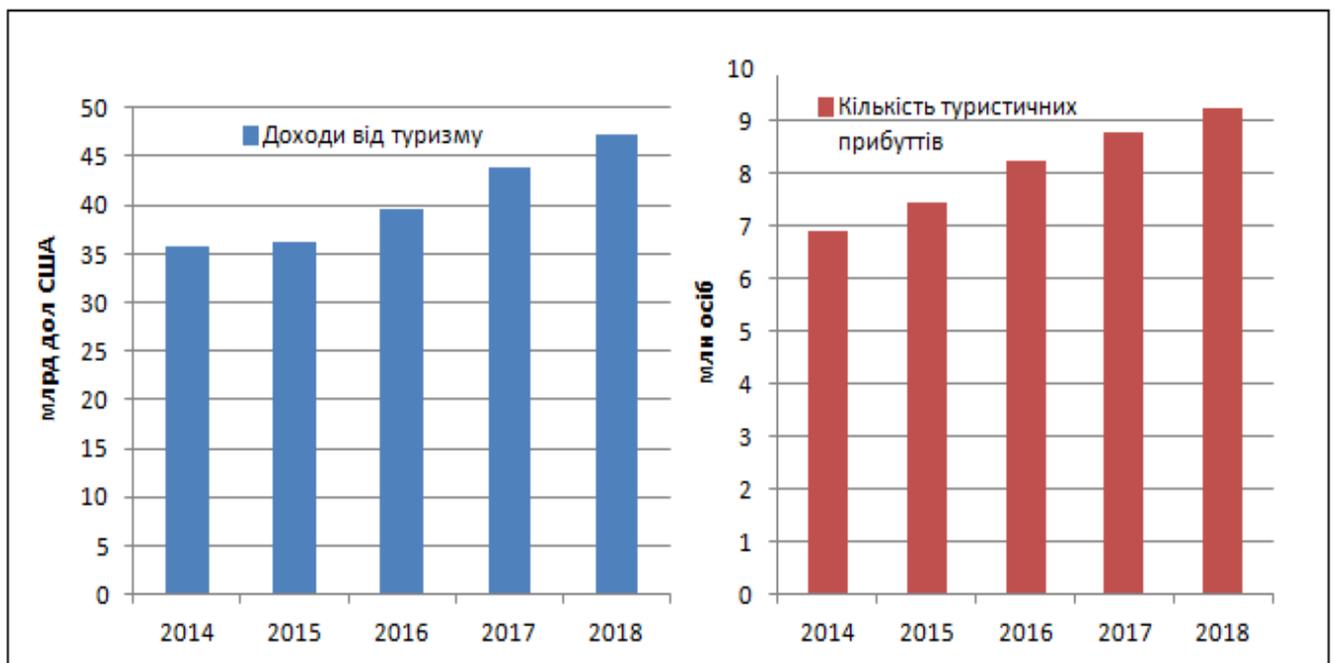

Рис. 3.2. Динаміка туристичних прибуттів та доходів від туризму в Австралії за період 2014-2018 рр. (побудовано за даними [80])

Отже, проаналізувавши отримані результати, можна зробити висновок, що кількість туристичних прибуттів збільшилася, а тому і доходи від туризму значно зросли.

В останні роки екологічний туризм є одним з найбільш перспективних видів туризму. Через низку проблем, пов'язаних з екологічним станом Землі, які з кожним днем тільки посилюються, попит на екотуризм значно зростає з кожним роком.

За даними найбільшої в світі платформи для мандрівників «Тріпедвайзер», 30% всіх туристів світу – це саме еко туристи. Сьогодні екологічний туризм займає від 10% до 20% обсягу всього світового туристичного ринку. У день екологічний туризм приносить приблизно 1 млрд дол. США [41].

Австралія – особлива країна, яка має розвинуту туристичну інфраструктуру та майже всі види екологічного туризму. Природа Австралії представляє великі потенційні можливості для розвитку екологічного туризму – унікальність, різноманітність, привабливість ландшафтів.

Крім національних парків на території країни є також й інші відомі об'єкти екотуризму, що користуються популярністю серед туристів.

На сьогодні в Австралії найбільш відома організація, пов'язана із розвитком екологічного туризму – «Екотуризм Австралія» (Ecotourism Australia, або EA). Ця некомерційна організація була заснована в 1991 році. Вона розробляє та реалізує програми сертифікації туристичних продуктів і напрямків. Організацію представляють понад 500 операторів екотуризму, які наразі пропонують більше 1600 турпродуктів [62].

Членами організації є туристичні компанії, науковці, чиновники, консультанти з туризму, студенти, мандрівники та інші. Організація «Екотуризм Австралія» сприяє розвитку екотуризму в Австралії. Вона проводить сертифікацію туристичних продуктів і послуг та видає сертифікати компаніям, що претендують на звання екологічно відповідальних. Отож ця організація видає такі сертифікати: сертифікат «Еко-гід», Кліматичну сертифікацію та Сертифікат поваги до культури. *Сертифікат «Еко-гід»* видається гідам, які пропонують характерні для обраних територій професійно підготовлені тури і походи. В обов'язки такого гіда входить супровід групи,

розповідь про місцевість, по якій проходить маршрут, інструктаж з техніки безпеки, спостереження за учасниками і, в разі потреби, надання першої допомоги та вирішення всіх можливих надзвичайних ситуацій. *Кліматичну сертифікацію* проходять представники туристичної індустрії – готелі, оператори розважальних і пізнавальних турів, транспортні компанії, ресторани і кафе, турагенти та туроператори. Програма спрямована на скорочення обсягу викидів вуглекислого газу. Для споживачів послуг таких компаній лейбл сертифіката означає, що компанія відповідально ставиться до переробки відходів. *Сертифікат поваги до культури* означає, що гід, турагент або інший представник туристичної сфери працює з повагою до культурної спадщини, традицій і звичаїв місцевого населення. Це означає, що гід виступає перекладачем і інтерпретатором, знайомлячи інших з життям австралійських аборигенів. Сертифікат стає перепусткою на територію особливо охоронюваних зон, природних парків і незайманих земель. Це, в свою чергу, гарантує власнику сертифіката інтерес з боку туристів і дослідників, які не володіють таким сертифікатом, і високу вартість турів [20].

Крім національних парків, на території країни є й інші відомі об'єкти екотуризму, що користуються популярністю серед туристів, а саме *ботанічні сади та заповідники*.

Австралійські ботанічні сади – це місця, куди приїжджають заради неймовірних колекцій рослин австралійської та іноземної флори. У більшості ботанічних садів Австралії пропонуються оглядові, тематичні, еколого-просвітницькі екскурсії. Ботанічні сади відіграють важливу роль у збереженні різноманіття рослин та в підвищенні обізнаності громадськості про важливість біорізноманіття. Перебуваючи в ботанічних садах, відвідувачі розуміють цінність природи та необхідність її збереження [49].

Одним із найбільш відвідуваних ботанічних садів Австралії є Королівський ботанічний сад, що знаходиться в Сіднеї. Тут можна побачити коал, опосумів, летючих лисиць та інших представників австралійської фауни. На території саду ростуть стародавні сосни, що вважаються найдавнішими

представниками рослинного світу. Крім того, тут росте найбільша квітка в світі – титанова аронніка, яку привезели з Індонезії. Рослина висотою 3 метри відома своїм незвичайним ароматом, що нагадує гниле м'ясо. Цвіте ця квітка раз у 20 років [32].

Австралійський заповідник «Лоун Пайн Коала», що розташований в штаті Квінсленд, є найстарішим і найбільшим в світі заповідником коал. Його було засновано у 1927 році. Тут мешкають понад 130 коал, а також вомбати, кенгуру, качкодзьоби та різні види птахів: какаду, кукабари (найбільший представник родини зимородків), ему та інші. В цьому заповіднику відвідувачі можуть погодувати тварин, а також взяти на руки коал [111].

Австралійський заповідник метеликів, що розташований в штаті Квінсленд, є домом для більш ніж 2000 тропічних метеликів різних видів. У заповіднику повністю відтворені природні умови проживання метеликів в тропічному лісі: метелики знаходяться в оточенні тропічних рослин і квітів. В цьому заповіднику гіді проводять півгодинні екскурсії, розповідають цікаві факти про тропічних метеликів, а потім проводять екскурсію до лабораторії, де їх розводять [111].

До *пам'яток природи* в Австралії належать: унікальні скелі та скелясті утворення, відомі озера, коралові рифи, острови, незвичайні комплекси рельєфу пустель тощо.

Великий Бар'єрний риф – найбільша і найдовша в світі система коралових рифів, що простягається на 2300 кілометрів вздовж північно-східного узбережжя Австралії. У вигляді коралових рифів і островів. Великий Бар'єрний риф розташовується біля узбережжя штату Квінсленд і складається з більш ніж 3000 коралових рифів і 900 островів (додаток Г, рис. Г.3) [70].

На Великому Бар'єрному рифі знаходиться безліч видів коралів, які відрізняються один від одного за розміром, кольором і формою. На півночі кораловий риф фактично безперервний і знаходиться усього в 50 кілометрах від берега, а на півдні він розпадається на групи окремих рифів, а у деяких місцях відступає від берега на 300 кілометрів [70].

З 1981 року (перша в світі рифова екосистема, визнана ЮНЕСКО) входить до списку Світової спадщини ЮНЕСКО та є одним з найбільш захищених морських районів на Землі. Під час екотурів на Великому Бар'єрному рифі туристи можуть дізнатися більше про біорізноманіття рифу та пірнути з аквалангом, щоб побачити унікальний підводний світ Великого Бар'єрного рифу [70].

Найвідомішими островами-курортами цього рифу є Лізард (Лайзард), Гамільтон і Бедарра [22].

Уздовж північно-західного узбережжя Західної Австралії в Індійському океані простягнувся один із найгарніших коралових рифів у світі – риф Нінгалу. У 2011 році риф Нінгалу був внесений до списку об'єктів Світової спадщини ЮНЕСКО. Цей риф служить важливим міграційним маршрутом для різних морських мешканців, таких як горбаті кити та дельфіни [114].

До складу Західної Австралії входить невеликий острів Міддл, на якому знаходиться найзагадковіше озеро у світі – озеро Хільєр, що вражає своїм незвичайним рожевим забарвленням (додаток Д, рис. Д.1) [83].

Більш того, контраст між синім океаном та яскраво-рожевим озером вражає. Причина унікального кольору озера Хільєр досі залишається невідомою, хоча більшість вчених вважають, що це пов'язано з наявністю мікроводоростей виду дуналієла, які виробляють пігмент, завдяки якому озеро набуває рожевого кольору [83].

В Австралії досить багато озер, але здебільшого вони не мають стоку й засолені. Найбільше з них – озеро Ейр, що знаходиться у північній частині штату Південна Австралія [19].

У сухий період року під гарячими променями сонця вода швидко випаровується, і озеро перетворюється в солончак, його висохлі ділянки вкриваються кіркою солі. У зв'язку з такою сухістю і безжиттєвістю околиці озера Ейр називають «мертвим серцем» Австралії [21].

Озерний район Уїлландра знаходиться в південно-західній частині штату Новий Південний Уельс. Цей район є об'єктом Світової спадщини ЮНЕСКО.

Уїлландра – це велика територія, на якій знаходиться система стародавніх озер. Ці висохлі озера є унікальним місцем, де були знайдені сліди первісних людей, які існували тут 60 тисяч років тому. Таким чином, озерний район Уїлландра представляє неабияку цінність для вивчення людської цивілізації Австралійського континенту [114].

Кам'яна хвиля – унікальна пам'ятка природи, що розташована в південно-західній частині країни в Західній Австралії. За формою ця скеля нагадує величезну хвилю, яка сформувалася в результаті постійної дії води на граніт. Висотою 15 метрів і довжиною 110 метрів, сформована 2700 мільйонів років тому. Протягом дня колір скелі змінюється в залежності від навколишнього освітлення. Щороку Кам'яна хвиля приваблює сюди тисячі туристів [118].

Гігантський хребет Бангл-Бангл – одне з найбільш загадкових місць в Австралії. Бангл-Бангл знаходиться у Національному парку Пурнулулу в Західній Австралії. У перекладі з мови місцевих аборигенів *pinululu* означає «пісковик». За легендами аборигенів, куполи, що нагадують гігантські бджолині вулики, з'явилися після того, як одного разу тут проповз великий Райдужний Змій (додаток Д, рис. Д.2) [110].

Недалеко від Мельбурна в Національному парку Порт-Кемпбелл знаходиться один із найбільш мальовничих маршрутів світу – Велика океанська дорога, що тягнеться уздовж південно-західного узбережжя штату Вікторія [66].

Велика океанська дорога здобула світову популярність через приголомшливі океанські види, що відкриваються з численних оглядових майданчиків вздовж дороги, а також через золотисті пляжі, уламки затонулих кораблів і маяки. Найпопулярнішою пам'яткою маршруту є знамениті Дванадцять Апостолів. Дванадцять апостолів – це вапнякові скелі, що піднімаються з океану на сорок п'ять метрів у висоту. На жаль, через берегову ерозію сьогодні їх лише 8 (додаток Д, рис. Д.3) [66].

Фрейзер – найбільший піщаний острів у світі, відомий своєю природною красою. Адміністративно цей острів входить до складу штату Квінсленд. У

1992 році цей острів був доданий до списку Світової спадщини ЮНЕСКО. Піски, що утворили острів, були спричинені природним утворенням протягом останніх 750 000 років [114].

Острів Фрейзер відомий своїми неймовірними піщаними дюнами і озерами. На його території знаходиться понад 100 прісноводних озер. Найвищі дюни на острові Фрейзер досягають висоти 240 метрів [67].

Острів Фрейзер є місцем виняткової краси. Рослинний і тваринний світ острова відрізняються різноманітністю: на піщаних ґрунтах ростуть джунглі, а в теплих прісних озерах живуть деякі види черепах. Крім того, на острові туристи можуть побачити австралійських кажанів, кенгуру, опосумів, валлабі, а також диких собак динго. Тож на острові туристи можуть спостерігати за тваринами в їх природному середовищі існування [67].

Острів Кенгуру – один з найбільш відомих островів Австралії, є одним з найпопулярніших місць серед туристів. Цей острів відомий своєю первозданною природою та наявністю великої кількості кенгуру. Острів Кенгуру є притулком для багатьох рідкісних видів австралійських тварин і рослин [66].

Крім того, на цей острів постійно приїжджають екологи, орнітологи, біологи та інші вчені задля проведення своїх наукових досліджень, наукових пошуків. Також на острові, крім безлічі кенгуру, туристи можуть побачити гадюк, морських котиків, вомбатів, пінгвінів та коал, які були завезені на острів з континенту в рамках програми з порятунку вимираючої популяції цих тварин [66].

Лорд-Гау – унікальний вулканічний острів. Цей острів – це залишки згаслого вулкана в Тасмановому морі, який поступово знищувався протягом 7 мільйонів років. Лорд-Гау вважається раєм на Землі, на якому збережена дика природа з її унікальною фауною. Деякі частини острова – це те, що залишилося від вулканічного виверження, що відбулося півмільйона років тому. У 1982 році острів Лорд-Гау був доданий до списку об'єктів Світової спадщини ЮНЕСКО [114].

Острів Філіпа, що розташований за 140 км на південний схід від Мельбурна, є одним з найулюбленіших місць туристів. На острові мешкає колонія пінгвінів, що нараховує близько 5000 особин. Щоранку на світанку тисячі пінгвінів біжать до узбережжя, пірнають у воду, щоб провести у ній весь день, а на заході пінгвіни повертаються на берег. Таке захоплююче видовище називають «парадом пінгвінів» [116].

У липні 2019 року на острові відкрився інформаційно-туристичний центр. На даху центру встановлено 666 сонячних панелей. Також є система фільтрації води для повторного використання дощової води. При будівництві центру використовувалися низьковуглецеві будівельні матеріали. Центр побудований за рахунок уряду штату Вікторія (48,2 млн дол. США) та Природного парку острова Філіпа (10 млн дол. США). Природний парк острова Філіппа – це не тільки природна територія, але й природоохоронна та еколого-просвітницька організація, яка розвиває екологічний туризм на острові Філіпа [116].

Також екскурсії до острова Філіпа включають прогулянки вздовж узбережжя, спостереження за птахами, китами та морськими котиками. Тут мешкає найбільша колонія морських котиків в Австралії. Крім того, на острові є Парк диких коал, який відіграє важливу роль у збереженні популяції коал на острові Філіпа [98].

В Австралії добре розвинута готельна індустрія. На її території є безліч варіантів розміщення екотуристів: від найдешевших еко-хостелів до розкішних еко-курортів на островах.

До основних засобів розміщення екотуристів в Австралії належать: - еко-хостели; - глемпінги (гламурні кемпінги; кемпінги класу люкс); - еко-лоджі; - еко-курорти; - еко-готелі (рис. 3.3).

Рис. 3.3. Основні засоби розміщення екотуристів в Австралії

Еко-хостел «Аполло-Бей», що розташований в центрі міста Аполло-Бей, у штаті Вікторія, є одним з найбільш популярних хостелів в Австралії. Цей хостел належить до Австралійської молодіжної асоціації хостелів, яка є найбільшою мережею бюджетних хостелів в Австралії, яких налічується 70 по всій країні. Ця асоціація також є членом найбільшої в світі мережі хостелів «Хостелінг Інтернешнл», яка налічує понад 3500 хостелів у 80 країнах [77].

Еко-хостел «Аполло-Бей» – це хостел з пасивним сонячним дизайном (взимку вікна та стіни накопичують і розподіляють сонячну енергію у вигляді тепла, а влітку, навпаки, перешкоджають нагріванню приміщення), двома кухнями, балконами, і терасою на даху. Недалеко від хостелу є пляж. У хостелі є багатокімнатні, двомісні та сімейні номери. У розпорядженні гостей також спільні ванні кімнати з душем, камери схову, приладдя для барбекю та інше [50].

Глемпінги розташовуються в красивих і часто важкодоступних місцях (нерідко гостей доставляють на джипах або вертольотах). Вони пропонують гостям комфортне розміщення в умовах первозданної природи, використовують природні матеріали і органічно вписуються в навколишній ландшафт [68].

Глемпінг «Лонгітюд 131°», що розташований на території Національного парку Улуру-Ката Тьюта, є найбільш відомим розкішним кемпінгом в Австралії. Недалеко від глемпінгу знаходиться знаменита гора Улуру. Техніка в 16 люкс-палатках працює виключно за рахунок енергії сонячних батарей. Глемпінг працює за системою «все включено». Сніданок включає свіжу випічку, фрукти і страви на вибір. Також тут є ресторан, де гості можуть спробувати страви австралійської кухні. Глемпінг ознайомлює гостей з побутом, культурою та мистецтвом аборигенів; організовує піші походи, прогулянки на верблюдах та інше (додаток Е, рис. Е.1) [86].

Основна відмінність між еко-курортами та еко-лоджами, як правило, полягає в кількості послуг, що надаються. Еко-курорти розташовуються на більш великих територіях, ніж еко-лоджі, і можуть пропонувати більше зручностей та широкий спектр послуг. Еко-курорти і еко-лоджі розташовуються на відносно незайманих природних територіях: на екзотичних островах, в горах та лісах. Еко-готелі розташовуються найчастіше в містах [73].

Еко-лодж «Сілкі Оакс» має у своєму розпорядженні 6 будиночків на деревах, кожний з яких має балкон з видом на ліс. Він пропонує гостям унікальну можливість відпочити в оточенні тропічних дощових лісів Квінсленда. Еко-лодж пропонує гостям прогулянки з гідом по тропічному лісу та веслування на каное по річці Моссман. На території лоджу є бар «Тріхаус», де гості можуть скуштувати екзотичні страви з м'яса крокодила та кенгуру, а також тасманійських устриць. На території еко-лоджу є власна станція очистки стічних вод. Сміття в еко-лоджі сортують та переробляють (додаток Е, рис. Е.2) [108].

Еко-лодж «Дейнтрі» розташовується і має у своєму розпорядженні 15 будиночків на деревах. Гостям пропонується ознайомитись зі списком австралійських птахів та рослин. На території еко-лоджу є бар, ресторан, оздоровчий спа-центр. Гостям пропонують заняття йогою, прогулянки лісом, масаж та інше. В якості джерела енергії в еко-лоджі встановлені сонячні панелі [58].

Еко-курорт «Емірейтс Ван Енд Онлі Волган Веллей» знаходиться в долині Волган, у штаті Новий Південний Уельс. Еко-курорт займає площу 1600 гектарів. Він є одним з перших еко-курортів в Австралії. Він є першим у світі курортом, який отримав статус курорту з нульовим викидом вуглекислого газу. Еко-курорт використовує різні енергозберігаючі технології для зниження впливу на довкілля. Він скорочує витрати енергії і води за рахунок використання теплових насосів, сонячних батарей і пасивних вентиляційних систем. Розкішні еко-вілли мають у своєму розпорядженні приватний басейн і веранду з чудовим видом на долину. На території курорту є ресторан, фітнес-центр з басейном, бар та спа-центр. Еко-курорт пропонує своїм гостям піші походи, сафарі-тури, катання на конях та інше [63].

Еко-курорт «Кінгфішер-Бей» знаходиться на мальовничому острові Фрейзер. Цей приголомшливий курорт зводить до мінімуму їх вплив завдяки ландшафтному плануванню, архітектурним стандартам, мінімізації споживання енергії та відходів. Еко-курорт є лідером серед еко-курортів Австралії. Щороку він приваблює понад 145 000 гостей. Вілли мають вигнуті дахи, що імітують рухомі піщані дюни. У номерах є балкон з фантастичним видом на природу. У розпорядженні гостей 4 басейни, спа та оздоровчий центри. Кваліфікований персонал еко-курорту проводить еко-тури по околицях. Еко-курорт пропонує гостям заняття йогою, спостереження за китами, прогулянки з гідом, веслування на каное та каяках, стрільбу з лука тощо (додаток Е, рис. Е.3) [79].

Також на території еко-курорту проводять щотижневі заходи для дорослих і дітей. Для юних гостей еко-курорту є цікава програма «Юні еко-рейнджери», що проводиться кожні шкільні канікули. Програма включає розваги та ігри на пляжі, еко-полювання на сміття, прогулянки по лісу, розповіді й пісні біля вогнища та інше [79].

Отже, проаналізувавши сучасний стан, проблеми та перспективи розвитку екологічного туризму в Австралії, з урахуванням наявних природних ресурсів та її можливостей, можна зробити висновок, що Австралія – країна, що має великий потенціал для розвитку екологічного туризму.

ВИСНОВКИ

Екологічний туризм є одним з найбільш перспективних видів туризму в Австралії. Основною метою цього виду туризму є ознайомлення та збереження навколишнього середовища. Головним рушійним фактором бурхливого розвитку екологічного туризму в Австралії є швидко зростаючий попит на рекреацію на природі. Популярність екотуризму в Австралії дедалі зростатиме. У зв'язку з погіршенням стану навколишнього середовища у світі, люди все частіше вибирають види відпочинку в місцях з унікальними природними об'єктами, де можна відпочити від повсякденної рутини та побачити незайману природу. Австралія ідеально підходить для відпочинку на природі, адже віддаленість та ізолюваність Австралії зумовили значну різноманітність її флори та фауни.

Отже, у процесі виконання кваліфікаційної роботи її мета, що полягала у дослідженні сучасного стану, проблем та перспектив розвитку екологічного туризму в Австралії була досягнута, а завдання вирішені.

У першому розділі кваліфікаційної роботи було розглянуто теоретико-методичні основи дослідження екологічного туризму. У другому розділі роботи розглянуті національні парки Австралії як основні об'єкти екологічного туризму. У третьому розділі роботи було проаналізовано сучасний стан, проблеми, шляхи їх вирішення та перспективи розвитку екологічного туризму в країні.

У результаті проведеної роботи були зроблені наступні висновки:

1. Екологічний туризм або екотуризм – це всі форми відпочинку, за якими природі завдається мінімальна шкода. Єдиного визначення екотуризму й досі не існує, але є багато наукових підходів до трактування цього поняття.

2. Головними завданнями екотуризму є: ознайомлення туристів з цінностями природи; спонукання туристів до збереження навколишнього середовища та дбайливого ставлення до неї; економічна підтримка організацій та заходів, що спрямовані на відновлення та збереження об'єктів природи;

формування в екотуристах почуття відповідальності за свої дії на природі та виховання потреби у спілкуванні з природою.

Основними функціями екологічного туризму є: природоохоронна, що полягає в збереженні та охороні природного середовища; рекреаційна, метою якої є відновлення духовних та фізичних сил туриста за допомогою активних і пасивних форм відпочинку на природі; пізнавальна: полягає в пізнанні природи, отриманні знань про навколишнє середовище, залученні туристів у дослідження природи; виховна, а саме виховання дбайливого ставлення до природи; економічна, що полягає в отриманні прибутку від екотуризму, розвитку економіки та створенні нових робочих місць в цій сфері.

3. Екотури класифікують за віком туристів, за станом їх здоров'я та за чисельністю груп. Оскільки точного визначення екотуризму немає, існують різні варіанти видів екологічного туризму.

До основних видів екотуризму належать наступні: пізнавальний туризм – спостереження за тваринами у їх природному середовищі існування, етнографічні тури; пригодницький туризм – вивчення місцевої культури та природного середовища, включає наступні види водного туризму: дайвінг, снорклінг, рафтинг, каякінг; подорожі у заповідники, національні парки – тури до дикої природи з метою спостереження та вивчення фауни і флори; рекреаційний туризм – відновлення духовних та фізичних сил на природі; науковий туризм – польові спостереження, дослідження маловивчених об'єктів та місцевостей.

4. Головними принципами організації екотуризму є: безпека туристів; зведення до мінімуму впливу туристів на природне середовище та негативних наслідків екологічного характеру; під час екотуру не сходити з екостежки; екологічна просвіта туристів; не галасувати та не лякати тварин; участь місцевого населення та отримання ними доходу від екотуризму; підтримка екологічної стійкості.

5. У даній роботі були застосовані наступні методи дослідження: описовий; картографічний; синтез та аналіз; метод класифікації; статистичний

метод та інші. Методи дослідження забезпечили вирішення поставлених у роботі наукових завдань та отримання точних результатів.

6. Австралія – країна, що займає цілий континент, славиться своєю унікальною флорою та фауною. Країна складається з штатів і територій. Основними центрами екотуризму в Австралії є штат Новий Південний Уельс, штат Квінсленд, острів-штат Тасманія та Північна територія. Основними об'єктами екотуризму в цих центрах є національні парки, якими в основному керують служби та агентства штатів і територій Австралії.

7. Найбільш відвідуваними національними парками Нового Південного Уельсу є Національний парк Блакитні гори, в якому зосереджена найбільша кількість евкалиптів в світі та Королівський національний парк, який є першим національним парком в Австралії. Найбільш популярними національними парками Північної території є Національний парк Какаду та Національний парк Улуру-Ката Тьюта, у якому знаходиться унікальна пам'ятка природи – скеля-моноліт Улуру. Найбільш відомим національним парком Тасманії є Національний парк Крейдл-Маунтін-Лейк-Сент-Клер, де знаходиться найглибше в світі озеро льодовикового походження. Найкрасивішим національним парком штату Квінсленд є Національний парк Дейнтрі. В цих центрах екотуризму розвиваються всі види екологічного туризму, саме тому вони користуються такою популярністю серед туристів.

8. Попри екологічні проблеми, пандемію коронавірусу, проблеми географічної віддаленості, стихійних лих та великої кількості небезпечних тварин, вона всеодно приваблює мільйони екотуристів з усього світу, адже Австралія володіє багатими природними ресурсами та має добре розвинуту готельну індустрію.

Отже, проаналізувавши сучасний стан, проблеми, шляхи їх вирішення та перспективи розвитку екотуризму в Австралії, можна зробити висновок, що незважаючи на всі проблеми, що перешкоджають країні розвивати даний вид туризму, Австралія має великий потенціал для подальшого розвитку екологічного туризму.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Про туризм : Закон України від 15 вер.1995 р. Ф№ 324/95-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/324/95-вр> (дата звернення: 9.03.2020).
2. Бабкин А. В. Специальные виды туризма. Ростов-на-Дону: Феникс, 2008. 252 с.
3. Бірта Г. О., Бургу Ю. Г. Методологія і організація наукових досліджень: навч. посіб. К.: Центр учбової літератури, 2014. 142 с.
4. Блохина И. В. Сто мест, где исполняются желания. М.: АСТ, 2014. 224 с.
5. Бочкарёва Т. В. Экотуризм: анализ существующего международного опыта. М., 2010. 420 с.
6. Бундюченко Т. В. Історія культури зарубіжних країн : навч. посіб. для студ. вищих навч. закладів. Миколаїв : Вид. дім «Гельветика», 2015. 312 с.
7. Вишневський В. І. Екологічний туризм: навч. посібник. К.: Інтерпрес ЛТД, 2015. 140 с.
8. Воробйова О. А. Екологічний туризм як чинник сталого розвитку природно-заповідних територій. *Екологічні науки*. 2012. №2. С.119-129.
9. Дмитрук О. Ю. Екологічний туризм: сучасні концепції менеджменту і маркетингу: навч. посібник. К.: Альтерпрес, 2004. 192 с..
10. Захарова О. Международный опыт развития экологического туризма на ООПТ. М.: Агентство стратегических инициатив, 2020. 258 с.
11. Кляп М. П. Сучасні різновиди туризму: навч. посібник. К.: Знання, 2011. 334 с.
12. Коберник С. Г., Коваленко Р. Р. Географія: довідник для абітупієнтів та школярів. К.: Літера ЛТД, 2007. 512 с.
13. Косолапов А.Б. Теория и практика экологического туризма: учеб. пособие. М.: КНОРУС, 2005. 240 с.
14. Кусков А.С., Арсеньева Е.И. Современный экотуризм: основные концепции, направления и формы.

15. Литвинов Н. И., Литвинова Е. А., Литвинов М. Н. Зоогеография: учебное пособие для студентов биологических специальностей / за ред. Н. И. Литвинова. Владивосток: Всемирный фонд дикой природы, 2018. 288 с.
16. Мальська М. П., Худо В. В. Туристичний бізнес: теорія та практика: навч. посіб. К.: Центр учбової літератури, 2007. 424 с.
17. Марцин В.С., Міценко Н.Г., Даниленко О.А. Основи наукових досліджень: навч. посібник. Львів: Ромус-Поліграф, 2002. 128 с.
18. Масляк П. О. Рекреаційна географія: підручник. К.: Знання, 2008. 343 с.
19. Олійник Я. Б., Шищенко П. Г., Степаненко А. В. Географія. К.: Знання, 2006. 455 с.
20. Пугач О. Как и почему «работает» экологический туризм: лучшие примеры из мировой практики. М: 2018. С. 27–28.
21. Пучков П. И. Страны и народы. Австралия и Океания. Антарктида. М.: Мысль, 1981. 301с.
22. Семенов В. Ф., Стеценко С. В., Олійник В. Д. Туристичне країнознавство: навч. посіб. / за ред. В. Ф. Семенова. Одеса: Атлант, 2010. 340 с.
23. Сергеева Т. К. Экологический туризм: учебник. М.: Финансы и статистика, 2004. 360 с.
24. Тихомиров Н. В. Экологический туризм: текст лекций. Ярославль: ЯрГУ, 2007. 91 с.
25. Харьковская О. Ю. Самые красивые заповедники мира. М.: Эксмо, 2014. 256 с.
26. Храбовченко В. В. Экологический туризм: учеб.-метод. пособие. М.: Финансы и статистика, 2003. 208 с.
27. Хрящевська Л. М. Загальна етнографія: навч. посібник. Миколаїв: Іліон, 2013. 260 с.
28. Шестакова Е. С., Рудык А. Н., Бутова Т. Г. Функции экологического туризма. *Сервис в России и за рубежом*. 2015. С. 239–252.
29. Школа І. М., Ореховська Т. М., Корольчук О. П. Розвиток туристичного бізнесу регіону: навч. посібник / за ред. І. М. Школи. Чернівці : Книги–ХХІ, 2007. 292 с.

30. Двадцать лучших : веб-сайт. URL: <https://guruturizma.ru/20-luchshix-kurortov-avstralii/#i-17> (дата звернення: 12.02.2020).
31. Закон о запрете незаконных рубок : веб-сайт. URL: <https://ru.fsc.org/ru-ru/ld/zznr> (дата звернення: 15.04.2020).
32. Королівський ботанічний сад : веб-сайт. URL: <http://surl.li/cvbj> (дата звернення: 18.05.2020).
33. Лучшие Треккинговые Маршруты Австралии и Новой Зеландии : веб-сайт. URL: <http://trekking-shop.ru/stati/luchshie-trekkingovye-marshruty-avstralii/> (дата звернення: 10.03.2020).
34. Масштабна евакуація : веб-сайт. URL: <https://tass.ru/proisshestviya/7458251> (дата звернення: 02.05.2020).
35. Национальный парк Дикие реки Франклин и Гордон : веб-сайт. URL: <http://alexandriapark.kiev.ua/nacionalnyj-park-dikie-reki-franklin-i-gordon/> (дата звернення: 06.03.2020).
36. Национальный парк Косцюшко : веб-сайт. URL: <http://planetofdream.com/Косцюшко> (дата звернення: 07.04.2020).
37. Национальный парк Крейдл-Маунтин-Лейк-Сент-Клэр : веб-сайт. URL: [https://ermakvagus.com/Australia and Pacific/Australia/lake-sent-clare-rus.html](https://ermakvagus.com/Australia%20and%20Pacific/Australia/lake-sent-clare-rus.html) (дата звернення: 19.04.2020).
38. Национальный парк Франклин-Гордон-Уайлд-Риверс : веб-сайт. URL: <https://youroute.ru/countries/avstraliya/regions/tasmaniya/places/nacionalnyj-park-franklin-gordon-uajld-rivers/> (дата звернення: 22.03.2020).
39. Оверленд трек, Австралия : веб-сайт. URL: <http://www.li.ru/interface/pda/?jid=5006355&pid=389979123&redirected=1&page=0&backurl=/users/5006355/post389979123/> (дата звернення: 18.03.2020).
40. Пожары в Австралии и в мире : веб-сайт. URL: <http://surl.li/cqqb> (дата звернення: 08.05.2020).
41. Популярность экотуризма растет : веб-сайт. URL: <https://www.google.com/amp/s/profile.ru/lifestyle/travels/populyarnost-ekoturizma->

[rastet-proporcionalno-uxudsheniyu-ekologii-planety-141003/amp/](#) (дата звернення: 16.04.2020).

42. Тасмания : веб-сайт. URL: <https://incomartour.com.ua/countries/27/2853> (дата звернення: 10.03.2020).

43. Туризм в Новом Южном Уэльсе – сердце Австралии : веб-сайт. URL: <https://lowis.ru/v-ujnyi-yels-v-iule-tyrizm/> (дата звернення: 23.03.2020).

44. Туры в Австралию : веб-сайт. URL: <https://australiaholidays.ru/Avstraliya/Spravka/Ekologiya-Avstralii/> (дата звернення: 20.03.2020).

45. About NT Herbarium and native plants. URL: <https://nt.gov.au/environment/native-plants/native-plants-and-nt-herbarium> (Last accessed: 12.05.2020).

46. Australia Population. URL: <https://www.worldometers.info/world-population/australia-population> (Last accessed: 07.05.2020).

47. Australia's Best National Parks: SBS Italian. URL: <https://www.sbs.com.au/yourlanguage/italian/en/article/2017/02/21/australias-best-national-parks> (Last accessed: 11.03.2020).

48. Australian Government. URL: <https://publications.industry.gov.au/publications/climate-change/climate-change/government.html> (Last accessed: 17.05.2020).

49. Australia's Botanical Gardens. URL: <https://www.anbg.gov.au/chabg/abg/index.html> (Last accessed: 19.05.2020).

50. Apollo Bay Eco YHA. URL: <https://www.visitapollobay.com/accommodation/apollo-bay-eco-yha/#moreinfo> (Last accessed: 22.05.2020).

51. Beach safety flags. URL: <https://www.healthdirect.gov.au/https://www.healthdirect.gov.au/beach-safety> (Latest accessed: 16.05.2020).

52. Best trails in Jervis Bay National Park. URL: <https://www.alltrails.com/parks/australia/new-south-wales/jervis-bay-national-park> (Last accessed: 27.04.2020).

53. Bioluminescence in Jervis Bay. URL: <https://www.dolphinwatch.com.au/bioluminescence/> (Last accessed: 22.05.2019).
54. Britannica. URL: <https://www.britannica.com/place/Australia> (Last accessed: 05.05.2020).
55. Bushfires in Australia. URL: <https://www.statista.com/topics/6125/bushfires-in-australia/> (Last accessed: 09.05.2020).
56. Criteo. (2019, September 24). Green Travel Trends 2020. URL: <https://www.criteo.com/insights/green-travel-trends/> (Last accessed: 06.03.2020).
57. Current situation and case numbers. URL: <https://www.health.gov.au/news/health-alerts/novel-coronavirus-2019-ncov-health-alert/coronavirus-covid-19-current-situation-and-case-numbers> (Last accessed: 10.05.2020).
58. Daintree Ecolodge. URL: <https://www.daintree-ecolodge.com.au/about/> (Last accessed: 18.05.2020).
59. Darwin. Litchfield National Park. URL: <https://darwintour.com.au/blog/the-wildlife-of-the-litchfield-national-park/> (Last accessed: 08.04.2020).
60. Deforestation Impact on Australia's Ecosystems. URL: <https://education.seattlepi.com/deforestation-impact-australias-ecosystems-4387.html> (Last accessed: 26.04.2020).
61. Due to coronavirus outbreak Australia's tourism industry is in tatters. URL: <https://www.dailymail.co.uk/news/article-8118627/Australias-tourism-industry-tatters-coronavirus-outbreak-loses-3billion-MONTH.html> (Last accessed: 17.05.2020).
62. Ecotourism Australia. Official site. URL: <https://www.ecotourism.org.au/about/> (Last accessed: 18.05.2020).
63. Emirates One&Only Wolgan Valley. URL: <https://www.emirates.com/english/about-us/our-planet/wolgan-valley/> (Last accessed: 19.05.2020).
64. Everything you need to know about the world's oldest rainforest. URL: <https://blog.queensland.com/2018/04/27/daintree-national-park/> (Last accessed: 05.04.2020).

65. Final National Parks Factsheet. URL: <http://surl.li/cwgo> (Last accessed: 10.05.2020).
66. Fourteen Top-Rated Tourist Attractions in Australia. URL: <https://www.planetware.com/tourist-attractions/australia-aus.htm> (Last accessed: 02.04.2020).
67. Fraser Island. URL: <http://www.fraserisland.net/fraser-island-australia.html> (Last accessed: 12.04.2020).
68. Glamping: unique nature holidays. URL: <https://www.holiabile.com/news/understanding/glamping/> (Last accessed: 18.05.2020).
69. Global Wildlife Travel Index 2019. URL: <https://www.trueluxury.travel/global-wildlife-travel-index/> (Last accessed: 16.05.2020).
70. Great Barrier Reef Facts. URL: <https://www.queensland.com/en-gb/explore-queensland/great-barrier-reef> (Last accessed: 11.05.2020).
71. Great Barrier Reef outlook decreases from ‘poor’ to ‘very poor’. URL: <https://inhabitat.com/great-barrier-reef-outlook-decreases-from-poor-to-very-poor/> (Last accessed: 10.05.2020).
72. Greater Blue Mountains Area State of Conservation update. URL: <http://www.environment.gov.au/system/files/resources/2073fd28-88e8-42f6-8b2a-20a811f7a279/files/greater-blue-mountains-area-state-conservation-update-april-2020.pdf> (Last accessed: 12.04.2020).
73. Green Global Travel. What is an ecolodge? URL: https://greenglobaltravel.com/eco-lodges-eco-resorts-eco-hotels/#What_Is_An_Eco_Lodge? (Last accessed: 23.04.2020).
74. Hartz Mountains National Park. URL: <https://www.discovertasmania.com.au/about/national-parks-and-wilderness/hartz-mountains-national-park> (Last accessed: 18.04.2020).
75. How to do Springbrook National Park. URL: <https://blog.queensland.com/2019/10/02/springbrook-national-park-how-to/> (Last accessed: 06.04.2020).

76. Hundred days of coronavirus in Australia. SBS News. URL: <http://surl.li/cxir> (Last accessed: 17.05.2020).
77. International Hostels. URL: <https://www.yha.com.au/travel-and-tours/international-hostels/> (Last accessed: 18.05.2020).
78. Kakadu National Park. URL: <https://northernterritory.com/articles/top-10-things-to-do-in-kakadu> (Last accessed: 06.04.2020).
79. Kingfisher Bay Resort. URL: <https://www.kingfisherbay.com/ecotourism.html>, (Last accessed: 19.05.2020).
80. Knoema's World Data Atlas. URL: <https://knoema.ru/atlas/topics/Туризм> (Last accessed: 11.05.2020).
81. Kosciuszko National Park. URL: <https://www.ecotourism.org.au/ecotourism-experiences/green-travel-guide/kosciuszko-national-park-> (Last accessed: 07.04.2020).
82. Ku-ring-gai Chase National Park. URL: <https://www.lonelyplanet.com/australia/sydney/attractions/ku-ring-gai-chase-national-park/a/poi-sig/1244983/362319> (Last accessed: 08.05.2020).
83. Lake Hillier. URL: <https://hillierlake.com/> (Last accessed: 12.05.2020).
84. Lake St Claire. URL: <https://www.discovertasmania.com.au/attraction/lakestclaircradlemtlakest> (Last accessed: 13.05.2020).
85. Lamington National Park. URL: <https://www.voyagevirage.com/blog/lamington-national-park-500-waterfalls> (Last accessed: 10.04.2020).
86. Longitude 131°. URL: <https://longitude131.com.au/> (Last accessed: 18.05.2020).
87. Macquarie Island. URL: http://www.dailymail.co.uk/travel/travel_news/article-3205058/Now-tight-squeeze-tiny-green-island-ruled-army-four-million-penguins.html (Last accessed: 22.03.2020).
88. Magnetic termite mounds. URL: <https://northernterritory.com/darwin-and-surrounds/see-and-do/magnetic-termite-mounds> (Last accessed: 09.04.2020).

89. Meet Australia's Deadliest Animals. URL: <https://theculturetrip.com/pacific/australia/articles/australias-11-deadliest-animals/> (Last accessed 15.05.2020).
90. Meet Hector Ceballos-Lascurain. URL: <http://surl.li/crnm> (Last accessed: 18.04.2020).
91. Mole Creek Karst National Park. URL: <https://parks.tas.gov.au/explore-our-parks/mole-creek-karst-national-park> (Last accessed: 20.03.2020).
92. Nitmiluk National Park. URL: <https://www.nitmiluktours.com.au/about/nitmiluk-national-park> (Last accessed: 22.05.2020).
93. Noreen Breakey, Ecotourism Australia. URL: <https://ecotourism.expert/en/exclusive/how-australia-after-fire> (Last accessed: 13.05.2020).
94. North Territory National Parks. URL: <https://northernterritory.com/things-to-do/nature-and-wildlife/national-parks> (Last accessed: 16.04.2020)..
95. Officials have dropped thousands of veggies from helicopters for hungry animals. CNN. URL: <https://www.google.com/amp/s/amp.cnn.com/cnn/2020/01/12/australia/australia-bushfire-operation-rock-wallaby-trnd/index.html> (Last accessed: 23.05.2020).
96. Paris Agreement. URL: https://ec.europa.eu/clima/policies/international/negotiations/paris_en (Last accessed: 24.03.2020).
97. Parks visitation. URL: <https://www.environment.nsw.gov.au/research-and-publications/our-science-and-research/our-research/social-and-economic/social/domestic-visitation> (Last accessed: 02.04.2020).
98. Phillip Island's Koala Reserve. URL: <https://www.visitphillipisland.com/listing/koala-reserve/> (Last accessed 13.05.2020).
99. Royal National Park, NSW. URL: <https://www.aussietowns.com.au/town/royal-national-park-nsw> (Last accessed: 25.03.2020).

100. Russel Falls. URL: <https://www.discovertasmania.com.au/about/articles/russell-falls> (Last accessed: 20.03.2020).
101. Southwest National Park. URL: <http://surl.li/cxpg> (Last accessed: 07.04.2020).
102. Sydney Harbour National Park. URL: <https://www.nationalparks.nsw.gov.au/visit-a-park/parks/sydney-harbour-national-park> (Last accessed: 11.04.2020).
103. Tasmania Parks and Wildlife Service. URL: <https://parks.tas.gov.au/> (Last accessed: 18.04.2020).
104. Ten impacts of the Australian bushfires. URL: <https://www.unenvironment.org/news-and-stories/story/ten-impacts-australian-bushfires> (Last accessed: 04.05.2020).
105. Ten Tremendous Ecological Projects That Make Our Planet Healthier. URL: <https://www.google.com/amp/s/brightside.me/wonder-curiosities/10-tremendous-ecological-projects-that-make-our-planet-healthier-697660/amp/> (Last accessed: 11.05.2020).
106. The Carbon Brief Profile: Australia. URL: <https://www.carbonbrief.org/the-carbon-brief-profile-australia> (Last accessed: 15.05.2020)
107. The changing colours of Uluru. URL: <https://ulurutoursaustralia.com.au/blogthe-changing-colours-of-uluru/> (Last accessed: 22.03.2020).
108. The Most Green And Eco-Friendly Resorts In The Daintree Rainforest. URL: <http://surl.li/cxiq> (Last accessed: 12.05.2020).
109. Thousands of camels culled in APY Lands despite opposition from animal rights activists, camel meat industry. ABC Rural. URL: <https://www.abc.net.au/news/rural/2020-01-18/5,000-camels-killed-in-central-australia-feral-cull/11874396> (Last accessed: 14.05.2020).
110. Top eight Indigenous travel destinations in Australia. URL: <https://www.theguardian.com/travel/2018/may/06/australias-top-eight-indigenous-travel-destinations> (Last accessed: 09.04.2020).

111. Top things to do in Australia. URL: <https://www.lonelyplanet.com/australia/top-things-to-do/a/poi/362249> (Last accessed: 17.03.2020).
112. Total area burned by bushfires in Australia as of January 2020, by state. URL: <https://www.statista.com/statistics/1089996/australia-total-area-burned-by-bushfires-by-state/> (Last accessed: 08.05.2020).
113. Uluru's Big secret. URL: <http://www.bbc.com/travel/story/20150508-ulurus-big-secret> (Last accessed: 12.04.2020).
114. UNESCO World Heritage Sites in Australia. URL: <https://everything-everywhere.com/unesco-world-heritage-sites-in-australia/> (Last accessed: 13.03.2020).
115. UNWTO Report. URL: <https://webunwto.s3.eu-west-1.amazonaws.com/s3fs-public/2020-04/TravelRestrictions.pdf> (Last accessed: 15.04.2020).
116. Visitor Centre Project. URL: <https://www.penguins.org.au/news/visitor-centre-redevelopment/> (Last accessed 18.05.2020).
117. Warradjan Cultural Centre. URL: <https://northernterritory.com/kakadu-and-surrounds/see-and-do/warradjan-cultural-centre> (Last accessed: 10.05.2020).
118. Wave Rock. URL: https://www.westernaustralia.com/en/Attraction/Wave_Rock/56b266fb7b935fbc730e63bc#/ (Last accessed: 11.05.2020).
119. What is ecotourism? URL: <https://parks.des.qld.gov.au/tourism/ecotourism/> (Last accessed: 08.03.2020).
120. Why Australia is banning climbers from Uluru. URL: <https://www.google.com/amp/s/api.nationalgeographic.com/distribution/> (Last accessed: 18.04.2020).
121. World Population Review. URL: <https://worldpopulationreview.com/territories/new-south-wales-population/> (Last accessed: 11.04.2020).

ДОДАТКИ

Додаток А. Картоосхеми Австралії

Рис. А.1. Географічне положення Австралії [27]

Рис. А.2. Територіально-адміністративний поділ Австралії [27]

Додаток Б. Карта кліматичних поясів Австралії

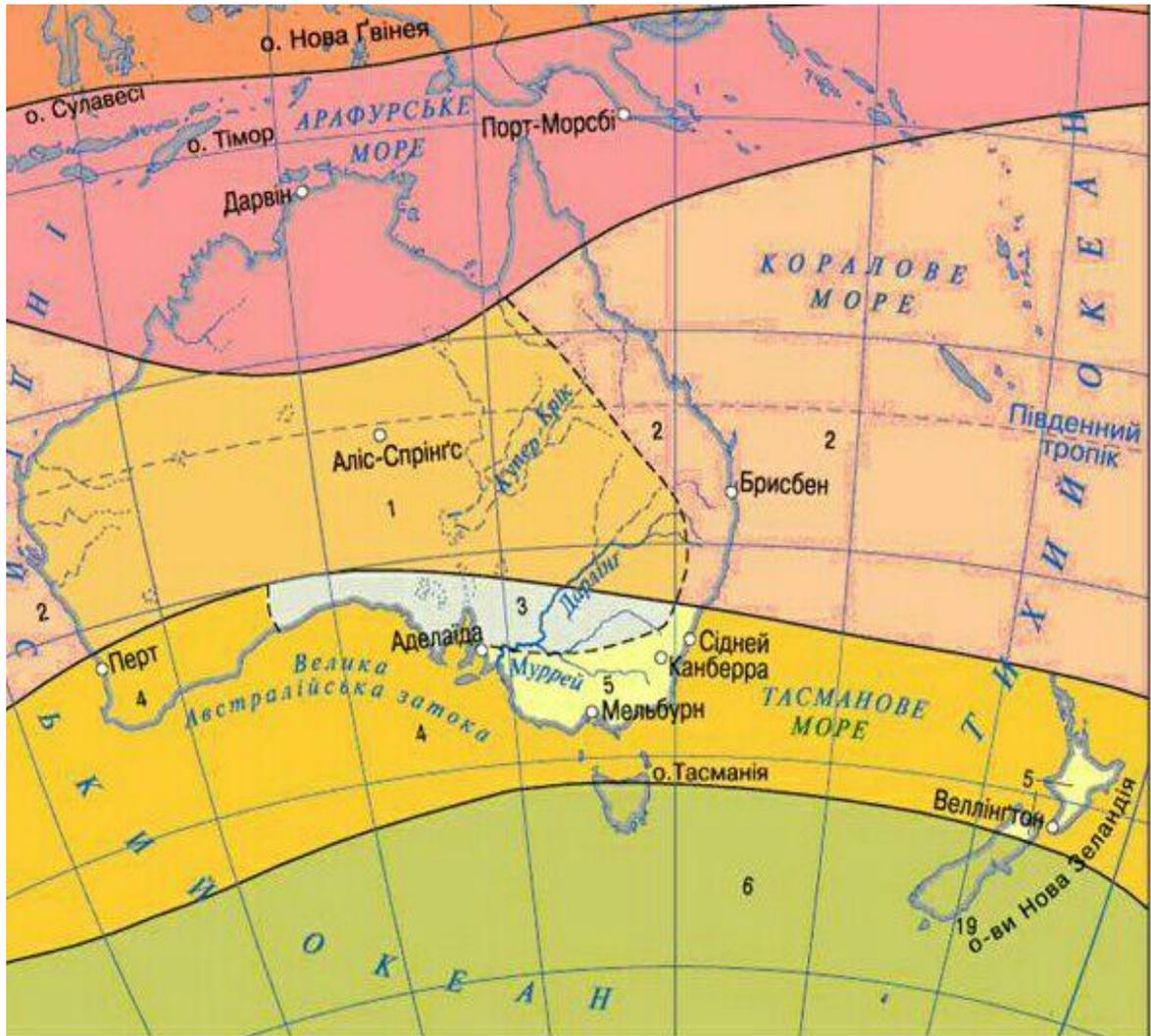

Рис. Б. 1. Кліматичні пояси Австралії [21]

Додаток В. Об'єкти екологічного туризму в Австралії

Рис. В.1. Водоспад Джим-Джим [78]

Рис. В.2. Скеля-моноліт Улуру [94]

Рис. В.3. Озеро Сент-Клер [84]

Додаток Г. Об'єкти екологічного туризму в Австралії

Рис. Г.1. Склі Три сестри [47]

Рис. Г.2. Національний парк Джервіс-Бей [53]

Рис. Г.3. Великий Бар'єрний риф [70]

Додаток Д. Пам'ятки природи в Австралії

Рис. Д.1. Озеро Хільєр [83]

Рис. Д.2. Гігантський хребет Бангл-Бангл [110]

Рис. Д.3. Дванадцять апостолів [66]

Додаток Е. Основні засоби розміщення екотуристів в Австралії

Рис. Е.1. Глемпінг «Лонгітюд 131°» [86]

Рис. Е.2. Еко-лодж «Сілкі Оакс» [108]

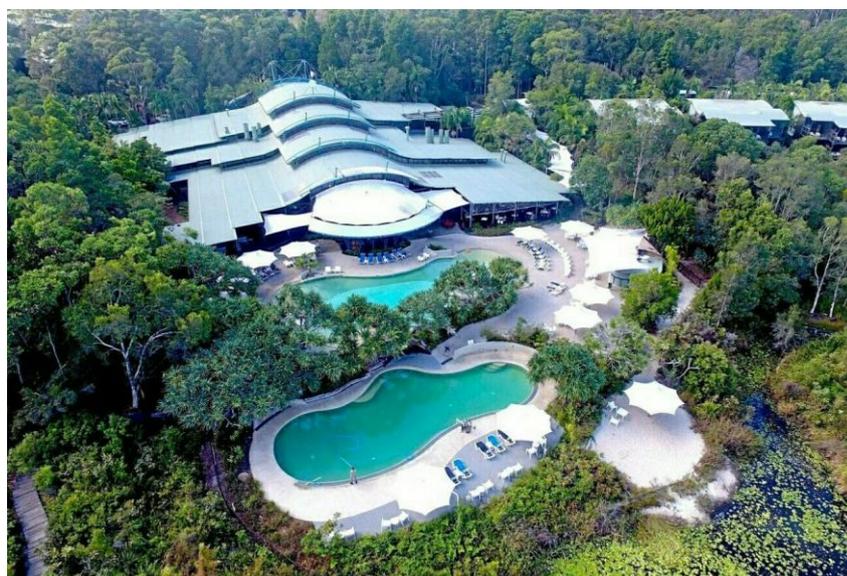

Рис. Е.3. Еко-курорт «Кінгфішер-Бей» [79]